

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / juli-augustus 2018

Pittige smaakmakers uit Azië

NIEUWE BELEIDSTEKST OVER
PASTORALE EENHEDEN

JONGERENSYNODE
DOET HOPEN

JONGEREN AAN DE
SLAG IN COLOMBIA

CHRISTO IN
AVERBODE?

Relevant - Nummer 04
TWEEMAANDELIJKS
Juli-augustus 2018

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402

www.relevant-bisdomantwerpen.be

› Op 30 mei nodigde onze bisschop een aantal moslims van Marokkaanse, Turkse, Bosnische en Egyptische islamitische gemeenschappen uit Antwerpen uit in het bisschopshuis voor een iftar als teken van verbondenheid en vriendschap. Op verzoek van de bisschop bracht Thomas Hendrikus enkele jonge moslims mee uit zijn werkomgeving. De scheutist, die een opleiding arabistiek en islamistiek volgde, wil een brugfiguur zijn tussen christenen en verschillende islamitische gemeenschappen in Antwerpen. Iftar is de maaltijd die moslims tijdens de islamitische vastenmaand Ramadan na zonsondergang nuttigen om het breken van de vasten te vieren. „Het is goed als we op mooie momenten zoals vandaag kunnen samenkomen”, aldus de bisschop, „omdat we zo een basis leggen van vriendschap en verbondenheid zodat we ook kunnen samenkomen, mocht er ooit een probleem rijzen.” Bij een lekkere soep, dampende ovenschotels met kip, lam en groenten, en couscous kwamen de tongen al snel los en werden geanimeerde gesprekken gevoerd, in een sfeer van familiale gezelligheid. Na koffie en thee met zoetigheden nam iedereen afscheid in dankbaarheid voor deze maaltijd 'als broeders en zusters'. Sabri Gundogan, imam van de Turkse moskee in Antwerpen-Zuid, die voor het eerst mocht deelnemen aan een iftar op uitnodiging van een vertegenwoordiger van een andere geloofsovertuiging, verwoordt het als volgt: „Zo'n iftar heeft symbolisch een belangrijke sociologische en maatschappelijke betekenis. Ik hoop dat wij, gelovigen van beide kanten, elkaar beter hebben leren kennen. Zo'n ontmoetingen dragen bij tot vrede en rust in de samenleving.”

INHOUD

Woord van de bisschop	3
De wereld in ons bisdom: Azië	4
Amandus Internationaal: Thomas Hendrikus	10
We maken samen soep	12
Een cadeau uitpakken	14
Een symfonisch orkest	16
Colomb18	17
Groep in de kijker: Vietnamese gemeenschap	18
Estafette: Lan Kartawiadi	19
De kiosk	20
Lerenslang: Neem en lees	22
Doorkijk: Christo in de abdijtuin?	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.
 Verantwoordelijk uitgever is Olivier Lins, Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.
 Hoofredactie: Ilse Van Halst
 Redactieraad: Johan Govaerts, Ann Huber, Jan Kint, Olivier Lins, Thijs Van den Brande, Saskia van den Kieboom, Laurens Vangeel, Lea Verstricht, Bart Willemsen
 Redactie: *Relevant*, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen, 03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be, www.relevant-bisdomantwerpen.be.
 Abonnementen: Abonnementen *Relevant*, p/a Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, 03 210 08 37, abonnementen.relevant@kerknet.be.
 Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro. Abonnees in het buitenland betalen 40 euro. Een steunabonnement kost 50 euro.
 Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB van vzw Bisdom Antwerpen – *Relevant* met duidelijke vermelding van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

› *De wereld ontmoet je in Antwerpen. Op de interculturele viering op 10 juni vierden de katholieke gemeenschappen in ons bisdom, afkomstig uit alle windstreken, samen eucharistie in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal en verbroederden ze op de Handschoenmarkt.*

© Frank Bahnmüller

VERBONDEN

Mogelijk lees je dit nummer van *Relevant* tijdens je vakantie, op je gemak, zonder dat de voorbijvliedende tijd je deert. Ergens onderweg of op een leuke bestemming op deze wereldbol, dichtbij of veraf. Maar waar je ook bent, al lezend blijf je verbonden met ons bisdom.

Deze zomer gaan we op bezoek bij de buitenlandse christelijke gemeenschappen bij ons uit Azië. Je hoeft immers niet op reis te gaan om de wereld te ontmoeten. Tal van christelijke gemeenschappen uit het Aziatische continent brengen ons bisdom op smaak. En ook dichtbij valt heel wat te beleven: romantische klanken in onze kathedraal, beklijvende tentoonstellingen, inspirerende boeken, verrassende *Bible drops*, 'ongelooflijke' preekstoelen en de ingepakte abdijtoren à la Christo in Averbode ...

We zwaaien dertig enthousiaste jongeren uit die de grote plas oversteken richting Colombia om daar hun beste beentje voor te zetten. Nieuwsgierig gluren we in de kookpot van de pastorale eenheden die staat te pruttelen op het vuur. Bij het begin van het pastorale werkjaar in september verschijnt immers een nieuwe versie van de beleidstekst over de pastorale eenheden, met oog voor de nieuwe en onvoorziene elementen die onderweg op het terrein opdruiken. Jij mag al voorproeven.

Ondertussen nadert de Jongerensynode met rasse schreden. Annelien Boone blikt terug op haar tussenkomst in Rome en kijkt hoopvol vooruit naar deze synode in oktober.

En, zoals steeds, sluiten we af met een pittig voorval, deze keer vergezeld van een lekker 'chouke'.

Smakelijk!

Ilse Van Halst

➤ Eind april ontmoette mgr. Bonny de Koptische bisschop Anba Arseny en een delegatie priesters in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal.

VAN JONG NAAR OUD

Azië is voor het christendom en voor de katholieke Kerk een boeiend continent. Er leeft en beweegt heel veel, op alle gebied. Het christendom kwam er in drie grote bewegingen. Vanaf de eerste of tweede eeuw brachten Syrische missionarissen langs de toenmalige handelsroutes het christelijke geloof tot in het zuiden van India. Een tweede golf van missionering vond plaats vanaf de zestiende eeuw, in het kielzog van de westerse scheepvaart naar het Oosten. Een derde golf volgde vanaf de negentiende eeuw. Europese missiecongregaties brachten het geloof tot ver in het Aziatische binnenland, tot bij de laagste en armste bevolkingsklassen.

Vlaamse missionarissen hadden een belangrijk aandeel in het Aziatische missiewerk. De Vlaamse jezuïet pater Ferdinand Verbiest vertrok in 1659 naar China ten tijde van de Qing-dynastie. Hij werkte als sterrenkundige en wetenschapper aan het keizerlijke hof. Priester Theofiel Verbist stichtte in 1862 een nieuwe missiecongregatie: de congregatie van Scheut. In 1865 verliet hij met drie bevriende priesters het vertrouwde Vlaanderen om zich te vestigen in het uitgestrekte Binnen-Mongolië, een provincie in het noorden van China. Vele jonge Vlaamse missionarissen volgden hem naar China. Een andere jezuïet, pater Constant Lievens, vertrok in 1880 naar India. In 1883 werd hij in Calcutta tot priester gewijd. Hij werkte bij de *adivasi* of kasteloze bevolking en verdedigde hun rechten tegenover machtsmisbruik in het kastesysteem. Tal van Vlaamse vrouwelijke religieuzen trokken naar de Filipijnen of naar India, zoals de zusters van de Jacht.

Zuster Jeanne Devos werkt nog steeds in India, waar zij opkomt voor de rechten van dienstmeisjes en vrouwelijke arbeidsters. Een groot aantal missionarissen lieten in Azië hun leven voor het Evangelie. Ik denk aan de Vlaamse missionarissen die stierven in China als martelaren van het communistische regime van Mao.

“Wat zij ooit van onze missionarissen ontvingen, krijgen wij nu van hen terug, verrijkt met hun ervaring en inzicht.”

Het christendom heeft in Azië een jong gezicht. Het leeft er vooral onder de jongere generaties. Een bisschop uit Korea vertelde me hoe generaties elkaar vandaag tot het geloof en tot de Kerk brengen. Eerst bekeert een jongen zich aan de universiteit tot het christendom, omdat zijn meisje al christen is en hem in het geheim meeneemt naar de kerk. Eenmaal beiden gedoopt en gevormd zijn, nodigen zij hun ouders uit om het christendom te leren kennen en hen te vergezellen naar een eucharistieviering. Eenmaal hun ouders gedoopt zijn, gaan de kinderen met hun ouders naar hun grootouders, om ook hen het christendom te leren kennen en zich te laten dopen. Zo groeit daar het christendom: niet van oud naar jong, maar van jong naar oud! Het lijkt op de begintijd van de kerkgemeenschap.

Overigens hebben christenen het in Azië niet gemakkelijk. In landen zoals Japan, China, India en Indonesië leven ze als kleine minderheden midden een overweldigende meerderheid van hindoeïstische, boeddhistische, islamitische of atheïstische

landgenoten. Wie de film *Silence* uit 2016 ziet, gebaseerd op de gelijknamige roman van de Japanse schrijver Shusaku Endo, krijgt een beeld van het tragische dilemma waarvoor de missionarissen in landen als Japan in de zeventiende eeuw stonden: hun geloof belijden om de marteldood te sterven, of het geloof afzweren om als

christen in het verborgene te overleven. In China lieten tal van Vlaamse missionarissen het leven tijdens de nationalistische

Bokseropstand (1899-1901) of tijdens de communistische vervolgingen onder Mao Zedong (1945-1976). De geschiedenis van het christendom in Azië is niet zonder bloed geschreven.

In het bisdom Antwerpen leven vele katholieke gelovigen uit Azië. Zij ontmoeten elkaar in tal van gemeenschappen, zoals de Indonesische, Filipijnse, Vietnamese, Sri Lankaanse, Pakistaanse of Chinese katholieke gemeenschap. Regelmatig vieren ze de eucharistie in hun eigen taal. Ze zijn fier op hun culturele traditie. Ook een aantal priesters uit Azië werken ondertussen in ons bisdom. Ze komen onder meer uit India, Pakistan, Indonesië en de Filipijnen. Binnenkort hopen we een seminarist uit China voor ons bisdom tot priester te mogen wijden. Wat zij ooit van onze missionarissen ontvingen, krijgen wij nu van hen terug, verrijkt met hun ervaring en inzicht. We kunnen er slechts dankbaar voor zijn.

+ Johan Bonny

✕ *"Ik wil een rolmodel zijn", zegt miss België Angeline Flor Pua welbewust tijdens ons gesprek in de ontmoetingshal van de luchthaven van Deurne waar de 22-jarige studente een opleiding tot piloot volgt. De mooiste vrouw van ons land heeft Filipijnse roots maar is geboren en getogen in Merksem. "Voor mij bestaat er maar één ras en dat is de mens. Ik wil de wereld tonen dat diversiteit een samenleving verrijkt, dat mensen van diverse afkomst, cultuur en geloof respectvol kunnen samenleven, over alle verschillen heen", vertelt ze spontaan en enthousiast. "Ik ben daarvan het levende bewijs. Ik groei op in de Belgische samenleving, maar krijg van thuis uit ook de Filipijnse tradities mee. Ik voel me thuis in beide culturen." Angeline spreekt zonder schaamte over haar geloof. "Ik vergezel mijn mama vaak naar de misvieringen van de Filipijnse gemeenschap in Merksem. Geloof is een geschenk dat ik van thuis meekreeg. Voor ik mijn vliegtuig de lucht instuur, en nu ook voor ik een podium bestijg, maak ik een kruisteken. Dat geeft me rust en vertrouwen. Als ik in de stad ben, wip ik binnen in het Schoenmakerskapelletje om een kaarsje te branden."*

DE WERELD IN ONS BISDOM: AZIE

✠ **WIE ZIJN DE BUITENLANDSE CHRISTELIJKE GEMEENSCHAPPEN IN ONS BISDOM UIT AZIE? HOE ONTHALEN WE HEN? HOE INTEGREREN ZIJ? HOE BOUWEN WE SAMEN AAN HET CHRISTELIJKE VERHAAL?**

VERSCHIEDENHEID, GEKRUID MET LOKALE TOETSEN

Het is niet eenvoudig een overzicht te bieden van de christelijke aanwezigheid in Azië. En dat past bij de geschiedenis. Het was immers evenmin eenvoudig om christelijke gemeenschappen te stichten in dit grote en diverse continent. Vele pogingen mislukten, maar vele andere waren succesvol. En zo is er vandaag een erg boeiende, diverse christelijke gemeenschap in Azië. Je hebt kleine kerkgemeenschappen en landen waar het christendom haast staatsreligie is: verscheidenheid is hét sleutelwoord voor de Kerk in Azië.

Michel Coppin
Directeur Missio België

Het christendom is ontstaan in het Midden-Oosten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er zich al vroeg christelijke gemeenschappen ontwikkelden op het Aziatische continent. De missionering vanuit Jeruzalem richt zich immers niet enkel op het Europese vasteland in het westen. Ook in het oosten wil het christendom zich vestigen.

De eerste missionarissen botsen echter op tal van hindernissen. Enerzijds telt Azië heel wat verschillende culturen. Anderzijds zijn er haast evenveel eeuwenoude religies gevestigd, die bovendien nauwelijks iets gemeen hebben met het christendom. Toch lukt het om voet aan wal te krijgen. Het stichten van christelijke gemeenschappen verloopt vaak in etappes: een gemeenschap vestigt zich, maar verdwijnt vaak ook weer. Wat later komt niet zelden een andere gemeenschap tot stand.

Apostelen

Laten we ons overzicht van de Kerk in Azië beginnen in het zuiden van India. Dat is immers zowat het beginpunt van het Aziatische christendom. Volgens de overlevering, die we kennen dankzij verhalen en liederen, bracht de apostel Thomas het christendom naar deze plek. De andere apostelen verkondigden in het Midden-Oosten, de Grieks-Romeinse wereld of het zuiden van Europa. Thomas zou echter het zuiden van India, bakermat van het hindoeïsme, opzoeken. Op 21 november 52 zou hij aangekomen zijn in het groene en welvarende Kerala (Malabar). Hij liet het christendom bloeien onder joden, hindoes en brahmanen. De apostel wilde zijn missiewerk voortzetten in Madras (het huidige Chennai), maar daar

wachtte hem de marteldood. Zelf liet hij geen geschriften na. Uit andere bronnen kunnen we echter afleiden dat hij minstens zeven kerkgemeenschappen stichtte. Ook talrijke kerkvaders berichten van zijn missiewerk in Zuid-India.

In de derde eeuw dragen Grieks-christelijke handelaren uit het Romeinse Rijk hun steentje bij. In de vierde eeuw bereikt een nieuwe golf christenen Malabar, jammer genoeg ten gevolge van de christenvolging binnen het Perzische Rijk. In de vijfde en zesde eeuw floreert de christelijke missionering er, nog steeds vooral in India. Missionarissen van allerlei allooi slagen erin het oosters-Syrisch christendom te integreren in de hindoeïstische samenlevingen die ze aantreffen. Daarbij hebben ze bijzondere aandacht voor het welzijn van alle leden van de samenleving. De christenen in India streven ook vanaf het begin kwalitatief onderwijs na en benaderen andere godsdiensten met respect en openheid.

Thomaschristenen voor een menselijk India

Tot op vandaag bloeien de gemeenschappen van deze zogeheten Thomaschristenen. Met grote trots verkondigen ze de traditie van hun ontstaan. Met evenveel trots en ijver zetten ze de open houding en het engagement van de eerste Thomaschristenen voort. Jawaharlal Nehru, de eerste premier van India, loofde hen voor hun bijdrage aan de moderne beschaving van India. De Blijde Boodschap maakte van India immers een menselijker land: dankzij het goede onderwijs konden dalits of 'onaanraakbaren' zich ontdoen van hun extreem lage sociale status. Bovendien stonden Thomaschristenen aan de top van kunst en wetenschap.

Maatschappelijk engagement kenmerkt de Indiase Thomaschristenen, net zoals hun rijke liturgie. Getuigen spreken van een vroomheid die zowel aards als hemels is. In hun liturgische handelingen vierden ze enerzijds het leven, anderzijds hemelse werkelijkheden die aanwezig zijn in de ziel van de aanwezigen. Aanbidding staat centraal. Die kent haar hoogtepunt in de paastijd, in het bijzonder van Pasen tot Pinksteren. De vreugde om de opstanding van de Heer zet aan tot feest en uitbundigheid. Het licht van Pasen is een ware bron van vreugde en aanbidden, omdat de hele wereld zo de kans op wedergeboorte krijgt. De goddelijke heerlijkheid waarmee Jezus vervuld was, komt tot leven in de heilsgeschiedenis en breidt zich uit over de hele mensheid. Wie in het duister leeft en onderworpen is aan kwade machten, wordt verlicht, net als de hedendaagse gekruisigden. De liturgie van de Thomaschristenen is zo rijk aan inhoud én een bron van sociale inzet voor de meest kwetsbaren en de uitgesloten. Misschien kan dit voor ons een bron van inspiratie zijn?

Eerste kerkgemeenschappen in China

We verlaten India en trekken naar China. In de zevende eeuw brengen de nestorianen het christendom naar China. Deze tak binnen de oosters-orthodoxe Kerk scheidt de goddelijke en menselijke natuur van Christus volledig van elkaar. In 638 geeft de keizer van de Tang-dynastie toelating aan de nestoriaanse priester Olopen om een kerk te bouwen. Dat is het startschot voor de bouw van veel nestoriaanse kerken. Maar 250 jaar later keert het tij en wordt het christendom plots verboden. Christelijke gemeenschappen verdwijnen massaal. Enkel in het noordwesten van China blijven er enkele bestaan. Ze zullen een rol spelen bij de heropbouw van het christendom in de dertiende eeuw.

Pas in die dertiende eeuw, tijdens de Yuan-dynastie, krijgt ook het katholicisme voet aan de grond in China. Giovanni da Montecorvino kan zich in Peking vestigen. Hij leert Chinees en wordt de eerste aartsbisschop. De katholieke Kerk groeit in die mate dat er nog zeven bisdommen bijkomen, alle afhankelijk van het aartsbisdom. Maar wanneer de Yuan-dynastie in 1286 valt, stort ook de katholieke Kerk in. Het betekent – voorlopig – het einde van het christendom op het Chinese vasteland.

Pas in de zestiende eeuw waagt de katholieke Kerk opnieuw haar kans, dankzij zeelui en handelaars. De Italiaanse jezuïet Matteo Ricci vestigt zich in Peking en doet het katholicisme heropleven. Hij slaagt erin de Chinese cultuur in het christendom te integreren en wint zo het vertrouwen van de Ming- en Qing-dynastie. Meer dan driehonderdduizend Chinezen sluiten zich aan bij de katholieke Kerk. In allerijl worden er tweehonderdvijftig kerken gebouwd. Ook dit succesverhaal is evenwel gedoemd tot mislukken, verbazend genoeg door een doodsteek vanuit katholieke hoek. Franciscanen en dominicanen kunnen zich niet vinden in de aanpak van de jezuïeten en doen hun beklag bij het Vaticaan, dat daarop de aanpak van de jezuïeten verbiedt: Chinese gebruiken horen niet in het christendom. Vanaf nu dus moeten missionarissen Chinezen ervan overtuigen de christelijke gebruiken over te nemen en tevens de Chinese te laten vallen. Dat valt niet in goede aarde bij de keizer van China die alle missionarissen die dat eisen, het land uitzet. Het betekent het einde van een succesvolle missionering.

Spanningen

De negentiende eeuw opent nieuwe perspectieven. Na de Opiumoorlog in 1840 wordt China een Europese kolonie. Buitenlandse missionarissen spelen hierop in om Chinezen tot het christendom te bekeren, evenwel zonder veel succes. Het christendom blijft voor veel Chinezen een buitenlandse godsdienst die niet aansluit bij hun cultuur en leefgewoonten en bijgevolg niet aantrekkelijk is. Bovendien verbinden ze de bekeringsijver met het Europese imperialisme en de ongewenste Europese bezetting. Toch geven buitenlandse missionarissen niet op. Verschillende congregaties sturen versterkingstroepen, waardoor er op een bepaald moment meer buitenlandse missionarissen dan Chinese religieuzen zijn.

Dat onevenwicht leidt tot nieuwe spanningen en verstoort ook de weg naar een authentieke Chinese Kerk. Opnieuw grijpt het Vaticaan in, maar deze keer om de Chinezen te steunen: vanaf 1920 geeft het Vaticaan de Chinese priesters meer leidinggevende taken, tot ergernis van de westerse religieuzen die nog steeds aanwezig zijn. Het evenwicht herstelt zich langzaam: in 1948 zijn er meer Chinese priesters dan buitenlandse. Het land telt dan drie miljoen katholieken.

Communisme

Maar de Kerk in China is geen rust gegund. De machtsovername door het communisme brengt opnieuw grote veranderingen met zich mee.

De staat – de communistische partij dus – controleert elke vorm van religie. Dat betekent geen verbod op religie, maar de partij houdt de touwtjes wel stevig in handen. Diverse kerkgemeenschappen verdwijnen officieel. Er is nu enkel de Nationale Chinese Kerk. Die weert elke niet-Chinese invloed of inmenging: zelfbestuur, zelfvoorzieningen en zelfpromotie staan centraal. In 1957 leidt dat tot de Chinese Katholieke Patriottische Vereniging. Tijdens de Culturele Revolutie (1966-1975) worden religieuze activiteiten verboden, maar de Chinese staatskerk herrijst nadien. Ze bestaat tot op vandaag, met een eigen bisschoppenconferentie. Het Vaticaan coördineert diplomatieke gesprekken tussen de Chinese regering, de Patriottische Kerk en de (verboden, ondergrondse) Roomse kerkgemeenschappen om tot een betere samenwerking te komen.

Ontdekkingsreizen

Zeg je 'christenen in Azië', dan denken velen aan de Filipijnen. Het aantal christenen, katholieken, is er dan ook groot. Dat heeft het land te danken aan de Portugese ontdekkingsreiziger Magellaan, die de eilandengroep ontdekte tijdens een zoektocht in Spaanse loondienst naar de makkelijkste manier om Aziatische kruiden te importeren. Aan het einde van de vijftiende en het begin van de zestiende eeuw zijn zulke ontdekkingsreizen door Spanje en Portugal niet ongewoon. Paters vergezellen elke vloot, officieel om de geestelijke zorg van de scheepslui en militairen te voorzien, maar de bekering van lokale bevolking pikken ze graag mee. En zo tekent de Spaanse kerstening tot op vandaag het Filipijnse christendom.

De Portugese missies blijven niet achter. Heel wat Zuid-Aziatische kustgebieden leren het geloof kennen dankzij de Portugezen: Sri Lanka, Myanmar en Vietnam op kop. De eerste kerstening is echter nog geen missionering. De inheemse godsdiensten zijn heel sterk.

Franciscus Xaverius

In een overzicht van de verkondiging in Azië mag Franciscus Xaverius niet ontbreken. Deze jezuïet is misschien wel de grootste missionaris van Azië. In 1540 sturen de Spaanse koning Juan III en paus Paulus III hem naar Goa in India. Van daaruit begint hij te verkondigen. In 1545 doet hij dat al in Malakka (Maleisië), in 1549 volgt Japan. Het verloopt er min of meer zoals de eerste pogingen in India: een eeuw lang houden gemeenschappen stand om dan terug te verdwijnen. Pas eeuwen later, in 1908, lijkt het definitief te lukken, alweer dankzij jezuïeten. Maar in zijn tijd laat Franciscus Xaverius de moed niet zakken. Hij blijft het proberen in China. Helaas sterft hij onderweg, in 1552.

Een echt grote doorbraak komt er pas in de achttiende en negentiende eeuw. De Franse Revolutie jaagt heel wat geestelijken op de vlucht, die dan voor de missies kiezen. Bovendien geeft Rome het missiewerk een duwtje in de rug. De Congregatie voor de verkondiging van het geloof (Propaganda Fidei) wijst missiegebieden nu structureel toe aan congregaties. Zo bekommeren de salvatorianen zich vanaf 1889 om de verkondiging in Assam, in het noordoosten van India.

Verscheidenheid

Deze snelle reis door Azië leert ons één ding: het is een verscheiden continent met een grote rijkdom aan lokale godsdiensten. Het christendom gaat hiermee in dialoog en krijgt zo een eigen lokale toets. De culturele en historische verscheidenheid is groot, qua landen, qua religie én qua beleving van het christendom. En die verscheidenheid vind je terug bij Aziatische christenen in ons land.

TWEE KAPUCIJNEN UIT HET OOSTEN ...

De kapucijnengemeenschap aan de Ossemarkt in Antwerpen is twee Aziatische broeders rijker. Zowel Adeel Mazhar uit Pakistan als Santa Lopez uit India spreken vlot en open over hun geloof en hun band met Jezus. “Misschien kunnen jullie dat wel leren van ons: wat minder gefocust zijn op structuur en vergaderingen, en wat meer spreken over je relatie met Jezus ...”

Saskia van den Kieboom

Santa Lopez uit India is sinds een jaar in Antwerpen om aan de KU Leuven zijn doctoraat filosofie te behalen. Nadien wil hij terugkeren naar India. Adeel Mazhar uit Lahore in Pakistan, is ruim een half jaar in ons land. Binnen de kapucijnenorde vallen Pakistan en Antwerpen onder dezelfde provincie. Adeel wilde graag als missionaris uitgezonden worden en kwam zo in Antwerpen terecht.

Santa Lopez groeide op in Kerala, waar het christendom van oudsher aanwezig is. De christenen behoren er doorgaans tot de Syro-Malankarakerk en Syro-Malabarkerk, die ressorteren onder de oosters-orthodoxe Kerken. Naast de rooms-katholieken (de Portugezen brachten omstreeks de zestiende eeuw de katholieke Kerk naar India) zijn er ook geünieerde katholieke Syro-Malankaren en Malabaren. Ook de kapucijnen zijn er sedert lang aanwezig. Voor Santa was het een evidentie dat hij kapucijn zou worden. Zijn hele leven was verbonden met de franciscaanse parochie en ook zijn ouders zijn geëngageerd in een franciscaanse lekenbeweging.

“India kent geen cultuurchristendom, zoals België dat lang wel kende. Mensen zijn er niet vanzelfsprekend christelijk”, legt Santa uit. “De Kerk is er wel heel levendig en open. Ze wordt gedragen door meerdere families. Bovendien kunnen christenen in India niet zwijgen over Jezus. Hier ligt dat veel moeilijker. Voor Belgen is hun relatie met Jezus een persoonlijk gegeven, waarover ze niet graag spreken. Velen vinden ook de taal of de woorden niet of niet meer om over hun geloof en religieuze beleving te spreken. Indiërs vinden het niet erg om van gedachten te wisselen over dingen die niet te verklaren zijn. Westerlingen daarentegen willen alles kunnen duiden. Als dat niet kan, zwijgen ze liever. Zoals Wittgenstein ooit zei: ‘Waarover men niet spreken kan, moet men zwijgen.’”

In India noemt vijftien procent van de inwoners zich religieus. Het land kent meerdere religies en de inwoners gaan er al eeuwenlang met religieuze verschillen om. “Hoewel India bekendstaat als tolerant ten opzichte van verschillende religies, rijzen er momenteel wel enkele problemen”, weet Santa. “De huidige minister-president Narendra Modi, lid van de hindoeïstische partij BJP, ziet zijn land liefst als een hindoeestaat. Religieus geweld tegen christenen, maar ook tegen moslims en sikhs neemt de laatste jaren toe. Dat is zorgwekkend.”

Heel anders is de situatie van Adeel, die ook opgroeide in een franciscaanse omgeving en wiens ouders ook actief zijn als leek in de kerkgemeenschap. “Christen zijn in Pakistan is niet gemakkelijk en zelfs gevaarlijk”, getuigt hij. “Samenleven met moslims stelt doorgaans geen problemen. De meeste moslims vinden het fijn om met christenen van gedachten te wisselen over geloof, maar een minderheid past extreem geweld toe tegen andersgelovigen en de regering onderneemt niets daartegen.”

Het waren Belgische en Italiaanse missionarissen die het christendom in Pakistan brachten. Tijdens vieringen in Pakistan danken gelovigen God nog steeds voor de komst van deze missionarissen. Adeel vindt het daarom bijzonder dat hij net naar België gezonden wordt als missionaris. Al was hij wel ontredder bij zijn eerste kennismaking met de Vlaamse Kerk. “Hoe kan dat toch! Jullie mogen in alle vrijheid naar de kerk gaan en toch blijven kerken hier leeg?” Maakte het Adeel best triest de eerste weken, nu ziet hij vooral de kansen. “De Belgische Kerk is een vergrijsde Kerk. Toch komen er de laatste tijd steeds meer jonge gezinnen een kijkje nemen. De Kerkgemeenschap wordt ook steeds internationaler en kleurrijker. Dat maakt onze kerkgemeenschap tot een boeiende en levendige wereldkerk.”

Hij vervolgt: “In West-Europa krijgt iedereen toegang tot onderwijs en kansen om zich te ontplooien. Dat is prima, maar tegelijk onderken ik hier een hoge mate van individualisering. Het individu lijkt boven de familie en de gemeenschap te staan, en dat doet God vergeten. In Pakistan hebben mensen sterke banden met hun familie en met de gemeenschap, maar kan het onderwijs wel wat beter. In Lahore maken de kapucijnen daar werk van. Alle kinderen zijn welkom in hun scholen, ook islamitische kinderen.” Zowel Santa als Adeel zijn gecharmeerd van de grote inzet van vrijwilligers in onze Kerk. “Leken nemen hier heel wat taken op. Dat is een aangename verrassing, want een Kerk kan niet zonder vrijwilligers.”

© Saskia van den Kieboom

© Saskia van den Kieboom

➤ *Santa Lopez en Adeel Mazhar tussen Luc Vansina, de gardiaan van de kapucijnen, en aartsbisschop Sebastian Frances Shaw van Lahore in Pakistan*

➤ *Adeel en Santa*

EEN STREEPJE AZIE IN ANTWERPEN

Hartje Chinatown in Antwerpen. Hier ligt de Heilig Hartkerk tussen een Chinese protestantse kerk en een traditionele Chinese dansschool. Met Chinezen, Sri Lankanen en Bengalen is het werelddeel Azië goed vertegenwoordigd in deze parochie, waar vele nationaliteiten thuis zijn. Het zijn stuk voor stuk landen waar katholieken niet in de meerderheid zijn. Hier belijden ze hun geloof met overgave en blijdschap.

Xia Zhang, haar man Xiaokai He en hun tweejarig zoontje Ruien He zijn bekende gezichten in de parochie. Het jonge Chinese gezin komt er elke week meevieren. Ruien He steelt de harten van alle parochianen. In goed Engels legt Xia uit: "Ik woon nog maar twee jaar in Antwerpen, maar mijn echtgenoot al ruim twaalf jaar. Hij studeerde hier en vond hier werk. Beiden groeiden we op in katholieke families. Ook hier willen we ons geloof belijden. Zo belandden we in de Heilig Hartkerk, onze parochiekerk. In het begin waren we wat onzeker. We kenden hier niemand."

Xiaokai vertelt dat het in China niet overal gemakkelijk is om katholiek te zijn. Ook al wordt de staat toleranter ten opzichte van christelijke religies, toch blijft de overheid argwanend. Hij herinnert zich dat priesters in het geheim hun opleiding kregen, gewijd werden en hun parochies leidden.

Inmiddels voelt het gezin zich helemaal thuis in de parochie. "Als ik tijd heb en Ruien is rustig, kom ik graag naar de aanbidding op donderdagavond", vertelt Xia. "Het gebed verbindt, ook al komen we allemaal uit verschillende werelddelen. Nadien is er altijd tijd voor thee, koffie en iets lekkers. Dat versterkt het gemeenschapsgevoel. Poolse vrouwen brengen vaak zelf gebakken taart mee om te delen. Dat bracht mij op het idee om Chinese thee en gelukskoekjes mee te brengen. Het doet me plezier als anderen daarvan willen proeven."

Dat de voorbede in verschillende talen gebeden wordt, bevalt Xia. "Ik las vaak een Engelse voorbede voor, maar de priester en de kerkgangers vroegen me om ze in het Standaardmandarijn te lezen. De andere talen klonken ook, waarom het Chinees dan niet? Het is bijzonder en mooi dat dat kan."

In de Heilig Hartkerk hebben we inmiddels ook kennism gemaakt met Loumina en Pilouminan uit Sri Lanka. Ze wonen al vier jaar in Antwerpen. Communiceren verloopt moeizaam, want ze spreken nauwelijks Nederlands of Engels. Ze zijn erg blij met Santa, de kapucijnenpriester uit India, die ze een klein beetje kunnen verstaan. Ze komen trouw naar de vieringen. "Samen bidden doet deugd. Het is een goede manier om bij Jezus te zijn", zegt Loumina. Ook zij blijven op donderdag na de aanbidding met plezier thee drinken en warmen zich graag aan de gemeenschap.

Saskia van den Kieboom

➤ *Ruien He, zoontje van Xia Zhang en Xiaokai He, steelt de harten van alle parochianen in de Heilig Hartkerk in Antwerpen.*

➤ *Loumina en Pilouminan uit Sri Lanka*

SAMEN VIEREN EN DELEN

"Meestal noemen ze me Abraham, maar in m'n moedertaal is het Abiraham. Sommigen zeggen kortweg pater Abi," stelt pater Abiraham Rayappan (35 jaar) zich voor in zijn pastorie in Brasschaat. Vanuit zijn orde, de Heralds of Good News, werd hij naar ons bisdom gezonden vanuit India. Samen met twee confraters, een in Kasterlee en een in Mol, streek hij hier neer in 2015. Ook in het bisdom Hasselt zijn er drie confraters werkzaam. "Onze orde telt bijna vijfhonderd priesters. Met als motto 'het goede nieuws verkondigen' bieden we ons overal aan waar pastorale noden hoog zijn. We blijven er tien jaar. Nadien keren we terug naar India voor een periode van drie jaar, waarna we opnieuw uitgezonden worden. Vandaag zijn we actief in veertien landen", legt pater Abi uit.

Na zijn priesterwijding was Abi eerst onderpastoor in drie parochies in India. Daarna behaalde hij een master en een predoctoraat in sociaal werk, met als specialisatie psychosociale problemen. Momenteel is hij parochievicaris in de pastorale eenheid Heiligen Jacobus & Antonius (Kapellen/Brasschaat).

Bovendien wist een groep Sri Lankanen hem te strikken voor een maandelijkse eucharistie in hun moedertaal in de Sint-Jan de Doperkerk in Antwerpen-Zuid. "Omdat ik opgroeide in het zuiden van India, in

Tamil-gebied, spreek ik Tamil. Dat is hun tweede taal", vertelt hij. "Na de mis houden we telkens een kleine receptie: iedereen brengt iets mee dat gedeeld wordt. En ook mensen uit de buurt komen naar onze viering, al verstaan ze de taal niet."

Voor Abi betekende de confrontatie met onze cultuur een hele schok. "In India ben je nooit alleen als priester, maar word je voortdurend omringd door gelovigen. Ook vieringen worden druk bijgewoond. In het begin vond ik het erg dat er slechts weinig mensen naar de kerk komen hier. Maar een studie over de kerkgeschiedenis en over de samenleving nuanceerde mijn visie. Ik probeer de mensen te aanvaarden zoals ze zijn en begrip op te brengen. Hier moet je als priester zelf het initiatief nemen om als een goede herder naar je schapen te gaan." Het valt hem op hoeveel hier vergaderd wordt. Ook dat vraagt een aanpassing: "In India is de priester de baas van de parochie. Hij houdt de meeste touwtjes zelf in handen. Hier werken we samen om een mooie parochiegemeenschap te bouwen."

Abraham droomt ervan mensen te bezielen: "Als priester kun je iets uitstralen. Mensen moeten aan jou kunnen zien dat je het koninkrijk van God tussen de mensen bouwt," legt hij uit. Hij ontwaart hoe velen in onze westerse geïndividualiseerde samenleving zoeken naar een nieuw perspectief. "Soms zeggen jongeren me: 'We hebben jou echt nodig.' Anderen willen met mij in gesprek gaan over hun leven. Als priester mag

AAN BOORD BIJ ONZICHTBARE ZEELUI

Aalmoezener voor de zeelieden Jorgedy Bago, 59 jaar, meerde achttien jaar geleden aan in België. Toevalligheden vielen samen. Bisschop Van den Berghe was op zoek naar een Filipijnse priester voor de Filipijnse gemeenschap in ons bisdom en voor de zeevaarders op de schepen die de haven van Antwerpen binnenvaren, veelal Filipino's. Hun aantal dat elk jaar ons land aandoet, wordt geschat op 300.000 tot 500.000. En omdat Jorgedy zijn bisschop ooit een verhaal vertelde over zijn schoonbroer, die veelal op zee verbleef, kwam die op het idee om Jorgedy naar Antwerpen te sturen. En zo geschiedde.

Er brak een nieuwe periode aan. Een oefening om de vertrouwde pastoraal achter te laten en zich, soms letterlijk, te wagen in het domein aan boord van de zeeschepen. Een steile ladder om af te zakken tot bij de mannen, kan daarvoor symbool staan. En eenmaal bij hen, weet je vaak niet wat je te wachten staat.

“Eerst en vooral luister ik naar hun verhaal”, vertelt Jorgedy. Hij noemt het hun reis meemaken, en speuren naar wat ze verlangen. “Het gaat vaak om persoonlijke verhalen met een diepe pijn. Het leven op zee is allesbehalve romantisch. Negen maanden ben je van huis, weg van je familie de je ver achter je laat. Met alle risico's van dien: je vrouw die zich hecht aan een andere man, je dochtertje herkent je niet meer en moet niet meer van jou weten. En tegelijk ben je afhankelijk van de goodwill van de kapitein. Het gebeurt dat je drie maanden lang geen salaris uitbetaald krijgt, dat je geen verwarming hebt in je kajuit in de winter, ...” Het bezoek van een priester biedt in dat keiharde bestaan enig perspectief, een moment waarop ze even kunnen ademhalen.

Jorgedy zet zich ook in om het lot van de zeevaarders te verbeteren. Hij neemt contact op met het syndicaat als hij verhalen van onrecht te horen krijgt. Weliswaar discreet. De zeelieden kunnen zelf hun stem niet verheffen om hun rechten te verdedigen, want dan worden ze naar huis gestuurd en belanden hun namen op een zwarte lijst zodat ze nergens nog werk vinden. Ook wie in het ziekenhuis of de gevangenis belandt, mag rekenen op een bezoek van Jorgedy. “Ik treed op als hun tolk en zoek contact met hun familie in de Filipijnen. Makkelijk is dat niet. Hoe breng je slecht nieuws

➤ Jorgedy Bago

over naar de andere kant van de wereld? Hoe laat je hoop doorschemeren als een wereld instort? Wat zeg je als er alweer een zeevaarder of kapitein zelfmoord heeft gepleegd? Vertrouwen dat God je niet laat vallen is vaak het enige dat rest. Ik bid ook vaak tot God dat hij mij veilig thuisbrengt, dat hij ons beschermt op de weg die we zelf te gaan hebben”, aldus Jorgedy. Soms is er ook een viering aan boord, op vraag van de crew. Maar afspraken kunnen niet altijd worden nageleefd. Het leven in de haven is vaak chaotisch. Flexibiliteit is een must voor de Filipijnse priester.

“De havenpastoraal is een totaalpastoraal: de hele wereld komt daar samen”, getuigt Jorgedy. “We werken voor iedereen over grenzen van culturen en religies heen. En de mens met zijn eigen tempo en zijn diepste verhalen krijgt voorrang. Vaak is Stella Maris, het huis voor de zeevaarders op de Italiëlei, een plaats waar zeelieden even kunnen thuiskomen. Elkaar ontmoeten in een andere sfeer dan op een schip. Of om te vieren op zaterdag of zondag.”

Als Filipijnse priester in Antwerpen vergelijkt Jorgedy zichzelf graag met de zeevaarders: “Elf maanden per jaar ben ik van huis. Enkel met Kerstmis ga ik naar de Filipijnen. Dat maakt me tot een van hen.” Toch houdt hij van zijn missie: “Het is een uniek apostolaat. Het geloof van de zeemannen bemoedigt ook mij in mijn job. Zij brengen Christus naar mij.”

Lea Verstricht

© Abitrahm Rayappan

© Fotografen collectief Brandpunt 23 - Antwerpen

je niet te vaak nee zeggen of streng zijn, maar moet je barmhartigheid in praktijk brengen. Een rustige, niet-veroordelende houding opent deuren.” Dat er nog vele mooie uitdagingen op hem wachten, beseft hij terdege: “Ouders van eerstecommunicanten doen actief mee tijdens de voorbereiding op de communie, maar eens deze voorbij is, spreken ze niet meer over de Kerk. Daar moeten we iets aan doen, zodat Jezus terug leeft in de gemeenschap, niet ver van ons. Christenen moeten authentiek durven te getuigen van en leven naar Jezus' boodschap van liefde.”

Johan Govaerts

➤ Pater Abi maakt een selfie met processiegangers en Belgisch lekkers.

➤ Dit jaar sloot de Tamilgemeenschap uit ons bisdom voor het eerst aan bij de interculturele viering op 10 juni. Eén typisch herkenbare Tamiltraditie uit de liturgie kwam zo voor het eerst aan bod in de kathedraal. Bij de consecratie speelden bloemen, vuur en wierook een belangrijke rol. Onder begeleiding van een traditioneel lied werden ze getoond aan God en gelovigen. De Tamilgemeenschap die thuis is in ons bisdom is een kleine groep katholieken met roots in Sri Lanka. Doorheen het jaar vieren een vijftigtal Tamils, maar op hoogdagen groeit hun aantal aan tot wel 150. “Ze komen niet alleen uit Antwerpen, maar van overal, want we hebben nergens anders een plek om te vieren. De liturgie vormt dan ook steeds een ideale gelegenheid om elkaar te ontmoeten”, vertelt hun voorzitter Kansu Mariampillai.

IN DE HUID VAN THOMAS HENDRIKUS

DURVEN WE HET HUN TE VRAGEN?

*Durven we te vragen aan een priester uit Afrika, Azië, Latijns-Amerika of Oost-Europa die vandaag in Antwerpen of in de Kempen aan de slag gaat hoe hij zich voelt in ons bisdom? Durven we even in zijn huid te kruipen om hem trachten te begrijpen? Deze vraag stelde onze bisschop in zijn voorwoord in het januarinummer van 'Relevant'. En die vraag leggen we voor aan scheutist **Thomas Hendrikus** (36 jaar) uit Indonesië. In oktober 2015 begon hij zijn verhaal te schrijven in ons land. Vandaag is hij parochievicaris in de federatie Deurne en verantwoordelijk voor de relaties met de moslimgemeenschap en de interreligieuze dialoog in het vicariaat Antwerpen.*

Thomas Hendrikus

» Mijn dromen achterlaten ...

Na mijn islamstudies in Cairo en Rome plande ik terug te keren naar Indonesië om me er in te zetten voor de interreligieuze dialoogopbouw in onze parochies, vooral met islamitische gemeenschappen. In Indonesië is de meerderheid van de bevolking moslim. Soms is het moeilijk om met hen in dialoog te gaan en rijzen er misverstanden. Ik vroeg dan ook wat bedenktijd aan mijn overste toen hij me aansprak om als missionaris naar België te vertrekken.

» Van angst en twijfel naar moed en vertrouwen.

Tegelijk ervaarde ik het als een boeiende uitdaging om nieuwe culturen en talen te leren kennen, ook al droeg België mijn voorkeur niet weg. Ik tobde erover hoe mensen uit zo'n geseculariseerd Europees land iemand als ik, uit een ontwikkelingsland, zouden kunnen aanvaarden. Wat als mijn identiteit als Indonesiër en priester botst met de Europese wereld? De angst voor negatieve gevolgen deed me twijfelen.

Als religieus heb ik gehoorzaamheid beloofd. Dat sterkt me en geeft me moed om dit nieuwe avontuur te beleven. Het gebed is mijn geheime kracht. Voor mij is bidden een school van zelfdiscipline en een manier om positief in het leven te staan.

» Na mijn aankomst in België voelde ik me wat verloren.

Het eerste jaar was een periode met toch wel wat spanningen. De taal die ik onder de knie tracht te krijgen, vormt nog steeds een heuse uitdaging, veel meer dan de aanpassingen aan de Vlaamse cultuur of het weer. Soms is het vermoeiend om me voortdurend aan te passen aan een nieuwe wereld.

In mijn gemeenschap in Schilde, waar ik de eerste tijd verbleef, voelde ik me thuis tussen mijn gepensioneerde confraters en bemoeidigd. Ik mocht er mijn Nederlands oefenen en het gemeenschapsleven mee dragen en uitbouwen. Al luisterend naar hun missionaire verhalen en herinneringen stak ik heel wat van hen op, niet alleen op taalgebied. Ook de taalopleiding aan Linguapolis van de Universiteit Antwerpen was een welkome hulp.

» Het is niet zo simpel als ik dacht.

Samen met mijn twee confraters, Fabio en Ghislain, werd ik een jaar lang begeleid door

» **Thomas Hendrikus**

Lea Verstricht en Damien Versele (algemeen directeur De Sleutel). Lea leerde me heel wat over de stad Antwerpen, haar superdiversiteit en sociologische en antropologische ontwikkelingen. We ontmoetten een aantal pastorale medewerkers, priesters en leken, en mensen die zich actief inzetten voor sociale projecten zoals 't Vlot, de Loodsen en de Grijsze Kat. In gesprek met hen ontdekte ik hoe ze het aanpakken en besepte ik dat het niet altijd zo eenvoudig is als ik op het eerste gezicht dacht. Tegelijk leerde ik van hen dat je een goed oog moet hebben om de werkelijke noden van de mensen te 'zien' en om ook wie buiten de mazen van het sociale vangnet valt te kunnen helpen. De Kerk is niet alleen mijn Kerk, maar ze is er voor iedereen.

» Fietsen is nieuw voor mij, maar wat is het leuk!

Een stuk van de stad verkenden we per fiets. Dat was nieuw voor mij. In mijn thuisland fietste ik nooit. Daar verplaatsen we ons gewoonlijk te voet, met een motorfiets of in de wagen. Dat tochtje beviel me zo dat ik begon te fietsen en er echt van geniet om met de fiets rond te zwerven.

› Scheutist Thomas Hendrikus vormt met zijn confraters Fabio Teixeira en Ghislain Toussé een gemeenschap in Deurne.

› Op bezoek bij de Indonesische gemeenschap in Bergerhout.

›› Ondergedompeld in Vlaamse tradities

Om de Vlaamse cultuur en tradities te leren kennen, logeerde ik tijdens de zomervakantie van 2016 in een Vlaams gezin. Het was een onvergetelijke en vruchtbare ervaring. We voerden talloze gesprekken over het dagelijkse leven hier en in Indonesië. De verschillen waren opvallend, maar tegelijk werd duidelijk hoe respect voor elkaar elk verschil overstijgt en wederzijds begrip kweekt.

Met Damien voerde ik dan weer diepgaande gesprekken over hoe mijn confraters en ik een gemeenschap kunnen opbouwen op basis van de visie van onze congregatie en het bisdom Antwerpen. Zijn psychologische en spirituele aanpak helpt mij om de culturele verscheidenheid te kunnen plaatsen. Ook de maandelijks samenkomst bij Amandus Internationaal geeft me waardevolle inzichten voor mijn pastoraal werk in dit bisdom.

›› Ik zie heel wat kansen in deze diverse samenleving.

Mijn sociale ingesteldheid is een pluspunt. Die maakt het me gemakkelijk om met andere mensen om te gaan en samen te werken. Tegelijk leer ik ook mijn bestaan helder zien als individu te midden van deze individualistische maatschappij. Vanuit mijn religieus leven leg ik getuigenis af in mijn gemeenschap, in ons bisdom, maar ook in die maatschappij. Verscheidenheid vormt geen obstakel, maar juist een kans om elkaar te verrijken.

Net in de rijkdom van diversiteit zie ik kansen liggen. Een brug die verscheidenheden verbindt, is een werkbare structuur die met goed begrip, hart en ziel opgebouwd wordt. Die brug kan een persoon zijn, zoals ik, of een groep. Ik ben me ervan bewust dat dat niet eenvoudig is en met spanningen gepaard gaat, maar ik probeer optimistisch en realistisch te blijven.

Dat betekent dat ik niet bij de pakken blijf neerzitten als het niet lukt, maar op zoek ga naar nieuwe mogelijkheden.

›› Als ik thuis ben met vakantie, zal ik heimwee hebben naar Vlaanderen.

Vlaanderen is een prachtige regio met een rijke geschiedenis. De Vlamingen zijn niet altijd zo gesloten als vaak gezegd wordt, maar beleefd en vriendelijk. Ze zijn harde werkers en bijna altijd stipt. Ze zijn fier op hun lekkere bieren, chocolade, frietjes met stoofvlees, en op hun levendige Vlaamse liedjes. Ik vind dat ook de moeite waard. Alleen daarom al ga ik dit missen als ik op vakantie ga naar huis.

De kerken zitten misschien niet vol hier, zoals in Indonesië, maar wie naar de vieringen komt in deze gesecculariseerde maatschappij is oprecht gelovig. Nagenoeg elke parochie heeft wel zoiets als een 'koffietafel' in de parochiezaal waar aanwezigen elkaar kunnen ontmoeten na de viering. Het is een uitnodiging aan al wie wil kennismaken. Iedereen is immers welkom. Dat is mooi.

›› We leven in een boeiende tijd met heel wat uitdagingen.

In de 21ste eeuw staat de Kerk voor de uitdaging geloof en wetenschap te verzoenen. Ik denk daarbij aan het standpunt van Johannes Paulus II in zijn encycliek *Fides en Ratio* (1998) dat geloof en rede als twee vleugels zijn waarmee de menselijke geest zich verheft om de waarheid te schouwen. Later benadrukte ook Benedictus XVI het belang van de eenheid tussen rede en geloof. We moeten er niet voor terugschrikken, zo stelde hij, het geloof te beredeneren. Het geloof moet ook oog hebben voor de rede, die een uitgebreide kennis van de traditie en de kerkgeschiedenis omvat. Dat principe – de aandacht voor zowel geloof als rede – zal handig zijn om veranderingen in

onze huidige Kerk te bewerken, vooral op het vlak van catechese en liturgie. Creativiteit is prima, maar zonder aandacht voor de traditie is ze als een vorm zonder materie of een lichaam zonder ziel. Het oogt dan misschien wel fantastisch, maar we voelen ons niet meer thuis omdat het niet langer authentiek christelijk is. Wat onderscheidt ons dan nog van andersgelovigen of van wereldse belangen?

›› Mijn werk: uitdagend, maar boeiend.

Als verantwoordelijke voor de interreligieuze dialoog zet ik me in voor de contacten tussen de katholieke gemeenschap en de islamitische gemeenschappen in de stad. De gesecculariseerde maatschappij wordt vaak met de vinger gewezen, maar heeft ook voordelen. In zo'n samenleving kan iedereen gemakkelijker en vrij zijn geloof of levensbeschouwing beleven. Het biedt ook mogelijkheden om samen te bouwen aan een multiculturele en multireligieuze samenleving. Precies die verscheidenheid brengt ook grote uitdagingen met zich mee: Hoe kunnen we de katholieke kerkgemeenschap en de islamitische gemeenschap samenbrengen, niet louter om samen rond de tafel te zitten, maar ook en vooral om hand in hand samen te werken aan vrede en gerechtigheid?

Tot slot, in het kader van de terreurdaden die overal ter wereld in naam van God gepleegd worden, wordt elke gemeenschap of groep dringend uitgedaagd om vol ijver de angst, het wantrouwen en de vooroordelen tussen mensen weg te werken en te bouwen aan een eerlijke en open dialoog. Hier ben ik het eens met Budhy Munarwan Rachman, een Indonesische islamoloog aan de universiteit Paramadina in Jakarta, die treffend zei: "Met een kogel kun je één terrorist doodschieten, maar met goed begrip en wederzijds respect kun je terrorisme met wortel en tak uitroeien."

WE MAKEN SAMEN SOEP

NIEUWE BELEIDSTEKST OVER PASTORALE EENHEDEN

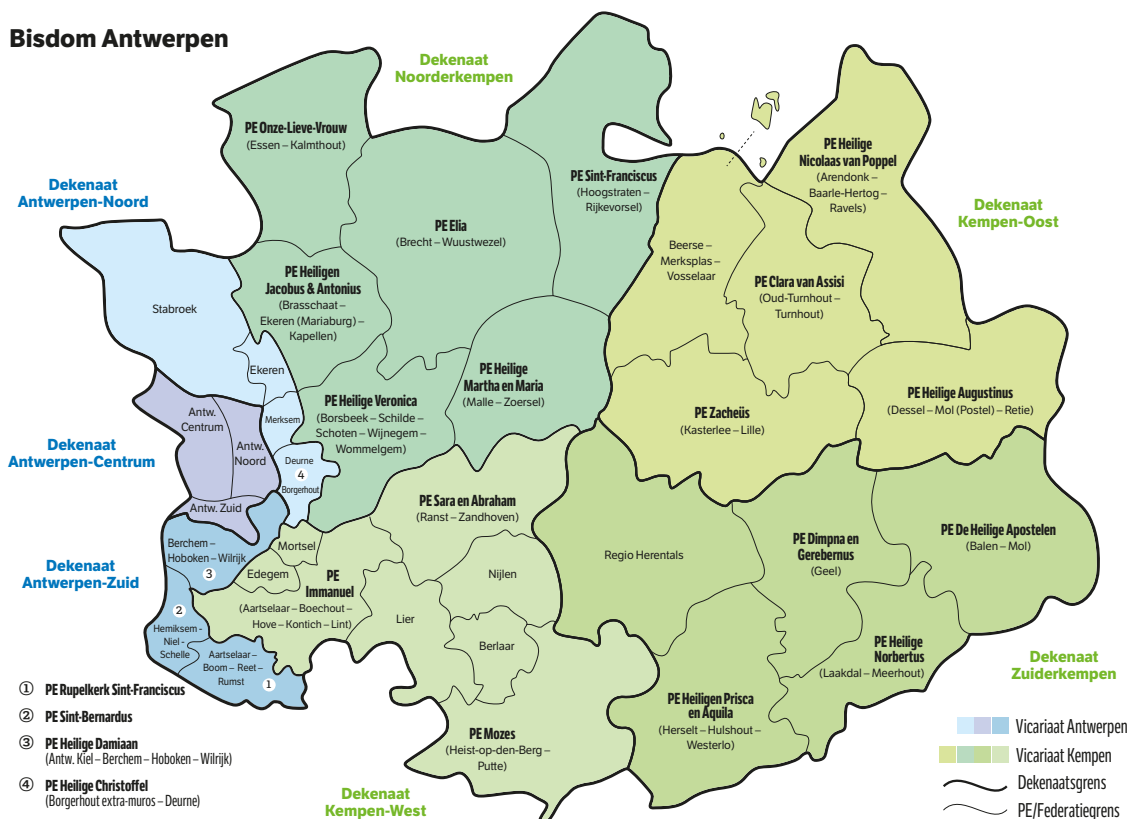
Bij het begin van het pastorale werkjaar in september verschijnt een nieuwe versie van de beleidstekst over de oprichting en werking van pastorale eenheden in ons bisdom. Nochtans is de huidige beleidstekst 'De pastorale eenheid in het bisdom Antwerpen' amper vier jaar jong. "Bij de overgang van federaties van parochies naar een pastorale eenheid dienden zich soms nieuwe en onvoorziene situaties en vragen aan. Je mag niet vergeten dat ook voor ons als beleidsploeg het concept van pastorale eenheid nieuw was", legt vicaris-generaal Bruno Aerts uit. "Liever dan de evoluerende realiteit in het bestaande keurslijf te stoppen, wilden we deze nieuwe elementen opnemen en ons theoretisch kader bijsturen en afstemmen op de praktijk."

Waarom komt er nu reeds een nieuwe beleidstekst?

Het proces op weg naar de pastorale eenheden loopt al enkele jaren. De kaart van de pastorale eenheden in ons bisdom krijgt stilaan vorm. Inmiddels gingen meer dan de helft van de pastorale eenheden officieel van start. Telkens wordt ter plekke een team van mensen benoemd met een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de verschillende domeinen binnen de pastorale eenheid: gemeenschapsopbouw, verkondiging en catechese, liturgie en gebed, diaconie en solidariteit, financieel en materiaal beheer. Op andere plekken is een stuurgroep nog hard aan het werk met de voorbereidende stappen op weg naar zulk een pastorale eenheid.

Bart Willemen

Bisdom Antwerpen

Al doende blijkt dat de werkelijkheid ons soms inhaalt. De praktijk verliep en verloopt op sommige plekken en in sommige situaties soms anders dan voorzien bij het schrijven van de eerste beleidsrichtlijnen. Het leek ons dan ook raadzaam om de beleidstekst en de praktische richtlijnen te toetsen aan de werkelijkheid. Geen enkele pastorale eenheid oogt en werkt exact op dezelfde manier als andere pastorale eenheden. Deze verscheidenheid nodigt uit tot een flexibele denkoefening en een bijsturing. Met deze feedback willen we het proces optimaliseren. Niet een theoretisch uitgestippeld traject maar een goede communicatie staat immers voorop.

Hoe verliep de voorbereiding van de nieuwe beleidstekst?

Een werkgroep bestaande uit Marc Van Laere, An Verheyen en Myriam Smits ging op het terrein op onderzoek. Ze onderzochten de totstandkoming en de werking van de reeds opgerichte pastorale eenheden. Tijdens hun opdracht stelden ze vast dat een aantal richtlijnen in de tekst niet langer juist of up-to-date waren. Ondertussen staken zij zelf heel wat op van hun traject met stuurgroepen op weg naar pastorale eenheden. Ook deze ervaringen noteerden ze. Al deze bevindingen speelden ze terug door naar mij en de andere vicarissen. Samen met onze bisschop togen wij dan aan het schrijven.

Wat mogen we verwachten? Een theoretische tekst? Een lijst met concrete aandachtspunten?

Het wordt geen lijst waarop je de praktische stappen een na een kunt afvinken. Het gevaar van een te concrete tekst is dat hij snel gedateerd kan zijn. Daarom willen we graag een algemeen theoretisch kader behouden dat zoveel mogelijk contexten dekt. Onze bisschop houdt bovendien aan de spirituele en

evangelische onderbouw van het proces naar pastorale eenheden. Zo'n proces is immers geen louter theoretische ingreep, maar „een onontbeerlijke weg voor de duurzame vitaliteit van onze Kerk, omdat parochie- en geloofskernen in zo'n eenheid in onderlinge solidariteit en samenwerking hun krachten kunnen bundelen en er inspiratie kunnen vinden”, zoals onze visietekst *Een houtskoolvuur met vis erop en brood* stelt. Zo'n breder kader biedt daartoe de kans. Paulus en zijn visie op kerkopbouw inspireren ons hierbij, vooral zijn sterke passages over de gemeenschap als lichaam met verschillende maar noodzakelijke ledematen.

Welke zaken lopen anders dan op voorhand gedacht?

De eigen samenstelling van het stadsweefsel in het Vicariaat Antwerpen blijkt bijvoorbeeld een totaal andere werkcontext te zijn om op weg te gaan naar een pastorale eenheid dan heel wat contexten in het Vicariaat Kempen. Dat maakt een volledig gelijktijdige en gelijkaardige oprichting van pastorale eenheden niet mogelijk. Kerken liggen in een stad letterlijk dicht bij elkaar. Gemeenschappen zijn er bovendien uitermate divers. Kerken worden door verschillende christelijke gemeenschappen gebruikt. Het zijn stuk voor stuk elementen waarmee rekening dient gehouden. Dat vraagt tijd en gesprek.

Waarop ligt de focus in de nieuwe beleidstekst?

Het gaat over verbinding, samenwerking, netwerken – en dat op alle vlakken. Zoals gezegd zijn er geen twee dezelfde pastorale eenheden. Dat hoeft ook niet, maar er moet natuurlijk wel een zekere mate van eenheid zijn tussen al deze plekken. Daarom focussen we op eenheid in verscheidenheid, zowel naar structuur als naar methode. Ik denk bijvoorbeeld aan het uitbouwen van netwerken op het vlak van diaconie en solidariteit.

Het financieel beheer in de pastorale eenheid is een ander concreet voorbeeld. Waar haalt een pastorale eenheid haar middelen? Dat is een grote zorg. Ik heb het dan niet over de middelen en gebouwen die de kerkraad van een parochie beheert. Een kerkfabriek functioneert als openbare instelling vanuit een wettelijk kader. Daaraan wijzigen we niets. In de nieuwe beleidstekst staan we wel stil bij de gelden en onroerende goederen die de vzw's van de parochies, federaties en dekenaten zelf beheren en stellen we voor dat zij hiertoe een stichting oprichten in plaats van een vzw. De belangrijkste beweegredenen hiervoor is het principe van de solidariteit binnen de pastorale eenheid, dat duidelijk prioriteit krijgt. Dat alles vraagt een mentaliteitswijziging: voor solidariteit binnen de pastorale eenheid kan traag maar zeker meer aandacht groeien.

Wat is de rode draad in de beleidsvisie op de pastorale eenheden?

Ik vergelijk het graag met soep maken. Zoals bij veel dingen is ook hier de som zoveel méér dan de ingrediënten. We moeten met andere woorden focussen op het eindresultaat. Elke bijdrage was en is waardevol en draagt bij tot een lekkere soep. Het heeft dan ook geen zin te benadrukken welk ingrediënt deze of gene nu precies aan de soep toevoegde. We maakten en maken nog altijd samen soep, dat is de boodschap.

Alle pastorale eenheden en pastorale eenheden-in-oprichting zullen exemplaren van de nieuwe beleidstekst toegestuurd krijgen. Je kunt de tekst ook downloaden op de website van ons bisdom: www.kerknet.be/bisdomantwerpen.

EEN CADEAU UITPAKKEN

OP WEG NAAR DE JONGERENSYNODE

*Enkele maanden geleden, net voor Palmzondag, mocht ik als enige Belg deelnemen aan de presynode in Rome, ter voorbereiding van de bisschoppensynode 'Jongeren, geloof en onderscheiding van de eigen roeping'. Ik was reuzebenieuwd. Hoe zou die week verlopen? Ik kon me wel min of meer iets voorstellen bij wat een synode is – en dan nog ... – maar het concept 'presynode' was nieuw voor mij. Een ding was zeker: het was een unieke kans voor ons, jongeren, om uit te drukken waarmee we bezig zijn en wat onze verlangens zijn. Kardinaal Lorenzo Baldisseri, verantwoordelijke voor deze ontmoeting, had vooraf immers aangekondigd: "Deze voorbereidende vergadering is een **bijeenkomst waar we niet praten over jongeren, maar met jongeren.**"*

Annelien Boone

Directeur Jongerenpastoraal IJD Vlaanderen

De week van de presynode werd een fantastische ervaring. Driehonderd gelovige jongeren uit alle windstreken kwamen in Rome samen. Er waren ook niet-gelovige jongeren en anders-gelovigen, bij wie moslims, joden, hindoes ... Kortom, een uitermate diverse groep uit verschillende culturen, met verschillende achtergronden, maar allen jongeren van de 21ste

➤ *Aan ideeën geen gebrek op de Jongerensynode.*

eeuw. Dat maakte deze vergadering tot een unieke bijeenkomst.

Na zijn openingstoespraak gaf paus Franciscus het woord aan vijf jongeren uit evenveel continenten om hun continent voor te stellen. Ik mocht Europa vertegenwoordigen. Aan de hand van de internationale studie 'Generation What?'¹ over jongeren tussen 18 en 35 jaar in 34 Europese landen beschreef ik met cijfermateriaal hoe jongeren in Europa zichzelf zien, wat ze denken en wensen. Nog geen twee procent van alle jongeren woont meer dan één keer per maand een eucharistieviering bij. Vervolgens sprak ik over de situatie in de Kerk vanuit mijn ervaring in de jongerenpastoraal in Vlaanderen.

Het belangrijkste is dat we terdege beseffen dat er minder jongeren opgroeien met geloof of er van jongs af mee kennismaken. En dat dit ons als Kerk net nieuwe kansen geeft. Net als veel andere Europese landen is België een vreedzame areligieuze samenleving waarin het

christelijke geloof onbekend is, maar waarin het ook een uitdaging blijft iets ervan te laten ontdekken, zodat het mensen kan verrassen². Godsgeloof is jongeren vreemd. Pas wanneer jongeren concrete en positieve kerkervaringen opdoen, kunnen ze hun beeld over de Kerk bijstellen. Een jongere zei me onlangs: "Onbekend is onbemind. Geloof is als een onuitgepakt cadeau." Het is aan ons als Kerk om dit cadeau te helpen uitpakken, om samen met jongeren op weg te gaan, om hen te begeleiden.

Gedurende de week van de presynode wisselden we van gedachten in meer dan twintig taalgroepen. Met jongeren uit Frankrijk, een jongere uit Canada en een hele delegatie jongeren uit Afrika vormde ik een Franse taalgroep. Het viel me op dat er grote verschillen zijn tussen Europa en Afrika, niet enkel op cultureel vlak, maar ook op gelovig vlak: het vieren van de liturgie, het beleven van het geloof, de manier waarop Kerk en maatschappij op elkaar zijn afgestemd ...

² Enzo Biemmi, *La seconde annonce. La grâce de recommencer*, Lumen Vitae, Brussel, 2013

¹ <http://generation-what.be>

Wat is jouw roeping? Hoe kan je ze onderscheiden? En op welke manier kunnen we als Kerk daarbij helpen? Hoe kunnen we mensen ondersteunen om jongeren te begeleiden in het zoeken naar hun roeping?

Deze tweede vraag uit het presynodale document van de Jongerensynode vormt tijdens deze laatste maanden voor de aftrap van de synode de rode draad in de activiteiten van IJD Antwerpen. Zo organiseert IJD-Antwerpen workshops om je roeping als jongere op het spoor te komen door het luisteren of spelen van muziek of in het lezen van Bijbelverhalen. En ook tijdens JEP!, het zomerkamp van IJD, kunnen jongeren aan de slag gaan met het presynodaal document. Want roeping draait uiteindelijk ook om het maken van levenskeuzes. Geen makkelijk onderwerp, maar wel één dat jongeren voortdurend bezighoudt. In oktober trekt de jongerenpastoraal mee richting de synode, onder andere digitaal met de hashtag **#hellopopo**. Ondertussen bestudeert IJD nog welke rol jongeren op zich kunnen nemen om mgr. Kockerols te ondersteunen, die namens de Belgische bisschoppen deelneemt aan de synode.

Op het einde van onze intense werkweek werden alle conclusies uit de gesprekken in een synthese gegoten met aandacht voor de grote thema's en vragen die we bespraken zoals de uitdagingen en de kansen in de wereld vandaag en de realiteit van de leefwereld van jongeren vandaag, geloof en roeping, onderscheiding en begeleiding, de educatieve en pastorale activiteiten van de Kerk. Niet alleen de driehonderd jongeren verzameld in Rome werkten mee aan het slotdocument, via sociale media konden jongeren overal ter wereld hun steentje bijdragen. Na heel wat schrijven en herschrijven, uitwisseling en feedback ligt nu het slotdocument op tafel waarmee de bisschoppen in oktober op de synode aan de slag kunnen. Het is het resultaat van een dialoog, een actief en respectvol luisteren naar elkaar, een open gesprek, zonder vooroordelen of veroordelen. Ik ben nog steeds onder de indruk van deze unieke manier waarop we hebben samengewerkt. Zo gaven we een voorbeeld van hoe we als Kerk en maatschappij zouden kunnen werken.

Ik hoop dat dit document voor de bisschoppen een inspiratiebron en degelijk werkinstrument kan zijn om verder na te denken over jongeren, geloof en onderscheiding van hun roeping. Drie verzuchtingen blijven mij vooral bij. Ten eerste verlangen jongeren naar een authentieke Kerk, een Kerk die transparant, onthelend, eerlijk, uitnodigend, communicatief, vreugdevol en interactief is. Daarin lees ik een

oproep aan elk van ons als christen. Verder verwachten ze om betrokken te worden. Ze willen mee beslissingen mogen nemen. Ik zie hier alvast intergenerationale ontmoetingen en besluitvormingsprocessen ontstaan. Tot slot klinkt uitdrukkelijk de vraag naar vorming en initiatieven. Jongeren willen begrijpen wat ze geloven. Ze willen de sacramenten beter verstaan. Initiatieven zoals het Samuelproject beschouw ik als een uitgelezen kans om jongeren te helpen in hun onderscheidingsproces. Jongeren zoeken naar initiatieven die hen versterken in hun geloof, om zo sterker in het leven te kunnen staan in onze seculiere samenleving. Tijdens de presynode verwezen we onder meer naar de Wereldjongerendagen, waar jongeren een sterke geloofservaring kunnen opdoen, maar ook kleinschalige lokale initiatieven zijn belangrijk. Vanuit IJD Jongerenpastoraal Vlaanderen willen we hier alvast verder op inzetten.

In drie hashtag's vat ik mijn gevoel na deze week samen:

#dankbaar: Dankbaar omdat we als jongeren de kans kregen om te vertellen wat ons bezighoudt en vrijuit de verwachtingen uit te spreken die we koesteren ten opzichte van de Kerk en de maatschappij. Dankbaar omdat deze bijeenkomst zo open was. Open in de zin dat jongeren van alle gezindten aanwezig waren (gelovigen, niet-gelovigen, andersgelovigen). Open omdat

we echt alles ter sprake mochten en konden brengen. Open omdat we echt beluisterd werden door verantwoordelijken uit de Kerk.

#hoopvol: Dat alles stemt me hoopvol. Omdat jongeren ter sprake komen. Omdat samen wordt nagedacht hoe wij als jongeren deel kunnen uitmaken van Kerk en maatschappij. Ik hoop ook van harte dat deze presynode en synode ons als Kerk in Vlaanderen aanzetten om na te denken over jongeren- en roepingpastoraal.

#gewoonweg blij: Blij omdat dit gebeurt! Omdat de sfeer op de presynode zo fantastisch was. Omdat wij, jongeren van over de hele wereld, zijn samengekomen en in staat zijn om ondanks onze culturele en andere verschillen samen aan een document te werken waarin we ons allen vinden, in een fijne en open verstandhouding, zonder oordelen, op weg om verder te bouwen aan Gods Koninkrijk, aan een betere wereld.

Op de website van IJD (www.ijd.be) vind je onder de tegel 'Synode 2018' allerlei interessante informatie over de bisschoppensynode 'Jongeren en het onderscheiden van hun roeping', evenals de Nederlandse vertaling van het werkdocument.

EEN SYMFONISCH ORKEST

SCHYVENORGEL VULT KATHEDRAAL TERUG
MET ROMANTISCHE KLANKEN

Langs een klein houten deurtje, ietwat weggestoken achteraan in de kathedraal naast de inkom, en een smalle wenteltrap leidt Peter Van De Velde me naar het doksaal waarop het Schyvenorgel sinds kort terug in al zijn glorie pronkt na vier jaar restauratiewerkzaamheden. Vanuit dit arendsnest heb je een prachtig zicht op de kathedraal. Op 18 maart zegende mgr. Bonny het orgel opnieuw in. Peters vingers kriebelen om dit kleinood te bespelen: "De orgelkast werd een meter naar voren geplaatst, waardoor de klank nu tot zijn volle recht zal komen in de hele kathedraal."

Ilse Van Halst

"Het orgel met zijn 5777 pijpen, 90 registers en vier klavieren werd tijdens de restauratie gedemonteerd in zo'n zestigduizend onderdelen, die overgebracht werden naar de ateliers van orgelbouwer Pels. Alles werd gefotografeerd om het nu terug netjes in elkaar te kunnen puzzelen", vertelt de organist-titularis van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal trots.

Als kleine jongen kreeg Peter de orgelmicrobe te pakken. "Elke zondag ging ik met mijn ouders mee naar de mis in Doel", herinnert hij zich. "Je hoorde het orgel wel, maar je zag het amper en de organist al zeker niet. Die afstand creëerde een mysterieuze sfeer, die mij fascineerde." Dat hij effectief organist werd, heeft hij te danken aan zijn pastoor en veel

doorzettingsvermogen. "Na mijn communie werd ik misdienaar. Elke dag diende ik de mis. Onze pastoor merkte mijn belangstelling voor het orgel op, stimuleerde me en kocht zelfs studieboeken voor me. Zo leerde ik op eigen houtje orgel spelen, want in Doel was er geen muziekschool. Van onze pastoor mocht ik oefenen in de kerk."

Dat hij sinds 2002 organist-titularis is van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen, is een droom die werkelijkheid wordt. „Reeds tijdens mijn opleiding kwam ik hier oefenen op dit orgel, en op het Metzlerorgel, dat de kathedraal in 1993 verwierf dankzij een mecenaat, samen met de andere leerlingen, onder leiding van de toenmalige organist Stanislas Deriemaeker, tevens onze lesgever."

Peter is in zijn nopjes met het gerestaureerde orgel. De restauratie was mogelijk dankzij de steun van de Provincie Antwerpen, als bouwheer van de kathedraal, en met subsidies van de Vlaamse Gemeenschap. "Dit orgel behoort ongetwijfeld tot de wereldtoppen van orgels", meent de organist. "Het unieke van dit romantische orgel, ontworpen door Pierre Schyven in 1891, is dat het nog volledig authentiek is en nooit wijzigingen heeft ondergaan, wat met de meeste romantische orgels uit die periode wel het geval is. In de jaren 1950-1960 kwam de neobarokke beweging op, die dit soort romantische orgels neerbuigend bekeek en aanpaste zodat ze beter de barokmuziek konden vertolken. Dit orgel is hieraan ontsnapt omdat het ingepakt was tijdens de restauratiewerken van de kathedraal."

Enthousiast vervolgt hij: "Het Schyvenorgel is ideaal voor romantische symfonische orgelmuziek van componisten als Widor en Vierne. Het is een van de meest veelzijdige instrumenten. Het heeft het breedste en grootste repertoire.

Dankzij de 5777 pijpen krijg je grotere contrasten en kan het instrument zachtere maar ook sterkere tonen aan. De klank wordt sterk in de breedte uitgebouwd, waardoor je warme klanken uit dit instrument kunt toveren. Kun je het Metzlerorgel vergelijken met een klein barok orkest, dan is het Schyvenorgel eerder een groot symfonisch orkest."

Meteen is duidelijk dat beide orgels die de Antwerpse kathedraal rijk is, geen concurrenten zijn van elkaar. "In de jaren 1990 was er nood aan een tweede orgel, om stilistische redenen als tegenwicht voor zijn romantische evenknie, maar ook om liturgische redenen. Daar waar het Schyvenorgel ideaal is voor de begeleiding van grootse koorpartijen, is het Metzlerorgel in klassieke barokstijl uitermate geschikt om samenzang te begeleiden. Bovendien heeft het een stek dicht bij het altaar.

Zelf speelt hij het liefst de romantische symfonische orgelmuziek uit de periode 1850 tot 1930. Daarnaast specialiseert Van de Velde zich in onbekend Belgisch repertoire zoals van Guy Weitz uit Verviers, die studeerde in Parijs maar uitweek naar Londen. "De grote sterkte van de Belgische organisten is dat zij de invloeden van de ons omringende landen opnemen en tot iets eigens uitbouwen. Jammer genoeg zijn zij vaak onbekend en dus onbemind in eigen land. Onlangs bestelde ik nog partituren van hem in Londen omdat ze hier niet te vinden zijn!"

Op 11 augustus vindt een middagconcert plaats op de twee toporgels van de Antwerpse kathedraal tezamen. Tickets in de kathedraalshop of via www.akc-orgel.be. Daar kun je ook de hele concertagenda raadplegen.

COLOMB18

VLAAMSE JONGEREN WERKEN
AAN VREDE IN ZUID-AMERIKA

➤ *Een piña colada of een tequila sunrise? Ten voordele van Colomb18 organiseerden de jongeren heel wat acties om de kas te spijzen. De cocktails vielen in de smaak ... tot in de late uurtjes ...*

Van 15 juli tot 13 augustus trekken dertig enthousiaste jongeren uit ons bisdom naar Villarrica, een klein bergdorp in Colombia, op initiatief van Alvi Vasquez die daar opgroeide. De groep 'Colomb18' zal daar onder leiding van de pastoor in Zandhoven het project 'vrede in de vorm van solidariteit' op poten zetten. De voorbije vijftig jaar werden de Colombianen zwaar op de proef gesteld door de burgeroorlog tussen de overheid en de FARC-rebellen. Vorig jaar werden er eindelijk vredesakkoorden gesloten. We ontmoetten enkele deelnemers aan het solidariteitsinitiatief op de avondmarkt van Pulderbos waar ze geld inzamelden voor hun reis.

Laurens Vangeel

Wat trekt jou aan in deze trip?

Lucas De Boule: Ik heb nog nooit een vergelijkbare reis gemaakt maar heb geen seconde getwijfeld om me in te schrijven. Zes jaar lang mocht ik leiding geven in de scouts. Een verrijkende ervaring. Ik wil de jongeren in Colombia dezelfde kansen geven. Het is bovendien fijn om als leerkracht samen met mijn leerlingen zulk een project te kunnen realiseren. Zij kunnen zo ter plekke ervaren hoe het is om in een andere cultuur op te groeien met minder middelen dan wij hebben in onze westerse samenleving.

Alvi: Tegenwoordig wonen we samen met mensen van verschillende culturele achtergronden, maar begrijpen we hun manier van leven niet altijd. Tijdens dit project leren jongeren om open te staan voor andere manieren van leven en denken. Tegelijkertijd steken ze een handje toe en tonen ze zo de mooie kant van de westerse cultuur.

Hoe verloopt de voorbereiding?

Thomas Willekens: We kwamen al geregeld samen om Spaans te leren. Dat is toch niet onbelangrijk als je naar Colombia trekt. Sinds vorige zomer spreken we om de twee maanden af met alle deelnemers. We kregen nog meer Spaanse les, maar leerden ook over de cultuur en de geschiedenis van Colombia en kregen onderricht in interculturele contacten. Nadien moesten we een keuze maken tussen de drie deelprojecten van de reis. Nu komen we per projectgroep samen om ons voor te bereiden.

Welk project spreekt je het meest aan?

Alvi: Het initiatief omhelst drie deelprojecten: een bouwproject, een jeugdproject en een schoolproject. Een eerste groep jongeren zal Engelse les geven op een middelbare school. Een tweede groep werkt samen met de jongerenleiders van het dorp om hen nieuwe ideeën en inspiratie te geven. De derde groep neemt de coördinatie op zich van restauratiewerken in een rusthuis voor mensen in armoede.

Eline Van Look: Uiteraard spreekt het schoolproject, waaraan ik zelf deelneem, me het meest aan. Ik ben ervan overtuigd dat onderwijs essentieel is om mensen in derdewereldlanden vooruit te helpen. Hopelijk planten wij met ons project daar zaadjes, die uitgroeien tot volwaardige bomen waarvan de inwoners van Villarrica nog lang de vruchten zullen plukken.

Het is geen plezierreisje. Beseffen jullie dat?

Lucas De Boule: Jazeker. Er moet hard gewerkt worden. We beseffen dat het niet altijd van een leien dakje zal lopen, maar ik ben iemand die niet graag stiltzit. Iedereen uit onze groep is gemotiveerd om erin te vliegen. Met zo'n bende samenwerken is altijd leuk.

Michelle De Beeser: Tijdens de vele samenkomsten hebben we elkaar goed leren kennen en leren samenwerken. We kunnen gerust zeggen dat we inmiddels een hechte groep vormen.

Colomb18 is een initiatief van pastoor Alvi en dus duidelijk christelijk geïnspireerd. Ben je zelf gelovig?

Chris Denkers: Ik noem mezelf een fiftyfifty gelovige. Ik ga bijvoorbeeld niet wekelijks en zelfs niet maandelijks naar de mis, maar enkel op hoogdagen of naar Chiro-vieringen. Maar als ik door een moeilijke periode ga en in de put zit of er is een vriend of vriendin ernstig ziek of zwaargewond, dan vraag ik Onze Vader wel om raad, steun en troost.

Vincent Verelst: Ik kijk erg uit naar de ontmoeting met ons gastgezin: intensief samenleven met mensen die andere visies en waarden hebben dan jezelf kan alleen maar een verrijking zijn.

Waarom draag je je steentje bij voor dit project?

Lucas De Boule: Het is een mooi project waarbij het sponsorgeld integraal naar de drie goede doelen gaat. De dorpsbewoners die jarenlang leefden onder de terreur van de guerrilla-oorlog, die verdeeldheid zaaide, vaak zelfs tussen vrienden en in families, verdienen het om eindelijk terug vrede te kennen en om wat steun te krijgen bij de heropbouw van hun dorp en hun dorpsgemeenschap.

GROEP IN DE KIJKER

EEN GLIMP VAN HET MOEDERLAND

© Saskia van den Kieboom

Dú'c Me Hang Cú'ru Giúp of Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand. Zo luidt de naam van de parochie van de Vietnamese gemeenschap die in de Sint-Franciscuskerk in Merksem samenkomt. De dominicaan Cha Joachim Tam Nguyen gaat er één keer per maand voor in de viering. Daarnaast is hij parochiepriester in Brussel en priester van de Vietnamese gemeenschap in Kortrijk.

De Vietnamese gemeenschap in Antwerpen telt ongeveer honderdtwintig gelovigen, bij wie opvallend veel jongeren, die in en rond Antwerpen wonen. "Vietnamezen zijn over het algemeen goed geïntegreerd", weet pater Tam. "Ze spreken goed Nederlands. Ze werken of studeren, en zijn vaak geëngageerd in lokale parochies."

In de Sint-Franciscusparochie zijn ze actief betrokken bij grote parochiefeesten. Zelf vieren ze het Vietnamese nieuwjaar en in mei het feest van hun patroonheilige Maria. "We vinden het belangrijk om gemeenschap te vormen met elkaar. Daarom komen we bewust één keer per maand samen om te vieren", legt parochiesecretaresse Thi Thuy Nguyen uit. "Maar we willen geen eiland zijn. Daarom engageren we ons ook in onze lokale parochies."

© Saskia van den Kieboom

"Tegelijk houden we eraan om onze eigen roots en cultuur niet te vergeten", vervolgt pater Tam. Hij verwijst naar de Vietnamese jongeren, de tweede generatie, die volledig geïntegreerd zijn en soms zelf de band met hun Vietnamese roots aan het verliezen zijn. Soms spreken ze zelf de taal niet meer. De ouderen vinden dat een jammere zaak. "Daarom hechten we eraan dat ook jongeren één keer in de maand meevieren, om zo de connectie met Vietnam niet te verliezen."

De gemeenschap in Antwerpen werd opgestart in 1979 door Trinh Xuan Bang, een bootvluchteling, en priester Paul Dao, die al tijdens de Vietnamese oorlog hier verbleef. "Vanaf 1975 vonden heel wat Vietnamese bootvluchtelingen de weg naar Europa op de vlucht voor het communistische regime in hun land. Vele mensen maakten lange barre tochten en kwamen uitgeput in Europa aan. Vanaf het eerste moment dat ze aankwamen, waren ze bereid de handen uit de mouwen te steken en zich te integreren", legt pater Tam uit. Vietnam kent een opvallend grote katholieke gemeenschap. In het communistische land wordt alles wat met religie te maken heeft met argusogen bekeken. Ook de katholieke Kerk staat onder nauw toezicht van de staat.

Hoewel de liturgie van de Vietnamese gemeenschap sterk lijkt op de onze, zijn er enkele opvallende kenmerken. Om lof te uiten naar Jezus of Maria wordt er niet alleen gezongen, maar ook gedanst. Zo brachten meerdere vrouwen in de viering in de mei maand, de traditionele Mariamaand, al dansend bloemen naar het Mariabeeld. En tijdens de interculturele viering op 10 juni in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal bracht de Vietnamese gemeenschap een danslied dat vertolkt hoe zij zich toch verbonden blijven voelen met hun thuisland:

Een glimp van het moederland

*Een zachte bries laat ons kledje bewegen,
als een wolk beweegt ons kledje door de straten,
als een vogel vliegt ons kledje door de stad.*

*Het is zo mooi dat ons vaderland
dit kleurrijke kledje heeft geschonken.
Eender waar jij bent, Parijs, Londen of ergens ver weg,
als ons kledje vluchtig door de straten beweegt,
weet je dat ons vaderland aanwezig is.*

Saskia van den Kieboom

ESTAFETTE

EEN VRIJWILLIGER UIT DE KERK AAN HET WOORD

Lan Kartawiadi (70 jaar) is actief in de katholieke Indonesische gemeenschap, in het team van de pastorale eenheid Immanuel en in de parochie Sint-Franciscus Xaverius in Borgerhout.

“ Ik kom uit Indonesië maar woon al sinds 1972 in Vlaanderen. Ik kwam naar België om te studeren. Ik werd anesthesist in het ziekenhuis ZNA Jan Palfijn in Merksem en ging in 2013 met pensioen. Rond die tijd verhuisden we ook van Berchem naar Lint om dichterbij onze kleinkinderen te wonen. In mei werd mijn moeder 98 jaar. Ze woont nog steeds in Indonesië. Elk jaar bezoeken we haar.

Mijn voorouders zijn afkomstig uit China. Vroeger hadden wij allemaal Chinese namen. Onder het bewind van president Soeharto, de tweede president van Indonesië, moesten alle Chinezen hun namen wijzigen in Indonesische namen.

Er wonen nogal wat Indonesiërs in ons bisdom. Elke maand komen we samen in een Indonesisch-talige eucharistie. Op hoogdagen zoals Pasen of Kerstmis zijn we wel met honderd gelovigen. De meesten komen uit Antwerpen en omstreken, maar sommigen zakken af uit Begijnendijk of Essen, en nu ook uit Brussel, waar de katholieke Indonesische werking ophield te bestaan.

Onze vaste stek is de Sint-Xaveriuskerk in Borgerhout. Wanneer wij er vieren, sluiten de lokale parochianen aan, omdat er die zondag geen andere viering is. Vroeger vierden we in de parochiezaal naast de kerk, terwijl de

parochianen in de kerk eucharistie vierden, tot de pastoor voorstelde om samen te vieren. Het blijft een Indonesische viering, maar we doen het fiftyfifty: de helft verloopt in het Indonesisch, de andere helft in het Nederlands. Ik help de viering mee voorbereiden. Met het koor zingen we Indonesische liederen, maar tijdens de mis wisselen de talen af. In het misboekje worden alle teksten in de twee talen afgedrukt. De homilie is telkens in het Nederlands.

Na de mis, rond half één, eten we samen in de parochiezaal een Indonesische maaltijd. Het is een eenvoudige rijsttafel, waaraan ook de parochianen mogen aanschuiven. Zij beschouwen ons inmiddels als ‘een van hen’. Als er iets te doen is in de parochie worden ook wij steevast uitgenodigd. Als de vrijwilligers worden gevierd, drukken ze ons op het hart: “Jullie komen toch ook, hé!?” Het doet deugd om erbij te horen.

Op vakantie in Indonesië woon ik ook steevast de mis bij. Daar lopen de kerken vol op zondag. Er zijn trouwens makkelijk drie, vier tot vijf missen per dag op één plek. Daar heb je het gevoel dat het christendom lééft, ook al vormen de katholieken een minderheid. Nog geen tien procent van de bevolking noemt zich christen, bijna negentig is islamitisch. Er zijn catecheses,

lezingen, Bijbelstudies, ... Hier bestaat dat ook, maar is het eerder beperkt.

Ik ben lid van het team van de pastorale eenheid Immanuel (Aartselaar, Boechout, Hove, Kontich, Lint, Vremde en Waarloos) en engageer me in een Bijbelstudiegroep. In Borgerhout kennen ze mij ook. Daar ben ik vrijwilliger in de ziekenzorg. Sedert een paar maanden geef ik Nederlandse les aan Marokkaanse vrouwen. Ze spreken amper Nederlands, ook al wonen ze hier al lang. Lezen lukt al helemaal niet, omdat ze nooit de kans kregen het te leren. Nochtans vind ik het belangrijk voor de opvoeding van je kinderen dat je als moeder Nederlands spreekt. Aan mijn uiterlijk lezen ze af dat ik buitenlandse roots heb. De eerste vraag die ik krijg, is steevast of ik moslim ben. “Nee,” antwoord ik dan, “ik ben nasra.” Dat is het Arabische woord voor christen. Dat ik enkele woorden Arabisch spreek, opent meteen deuren en harten. Ze luisteren steeds geboeid naar mijn verhaal, hoe je kunt gaan studeren als je goed Nederlands spreekt, hoe je arts kunt worden ... En al snel word ik aanvaard als ‘een van hen’. Misschien kan ik hen via de taalles leren hoe ze een plek kunnen veroveren in deze samenleving... ”

Lan Kartawiadi
(Johan Govaerts)

➤ *Vorig jaar vierde de parochie Lint haar 175-jarig bestaan. Ze wilde dat feestelijk vieren met een Indonesisch optreden. Lan Kartawiadi regelde een angloeng-orkest: “Dat is een orkest met muziekinstrumenten vervaardigd uit bamboe. Elk instrument staat voor een noot. Er wordt muziek gemaakt door de instrumenten heen en weer te schudden. Er waren Indonesische dansen en gezangen. Het was reuze, vond men. Soms oppert men wel eens op onze vergaderingen dat we meer divers moeten zijn als parochie.” Josée Kleijn, lid van ons parochieteam, antwoordt dan: “We zijn toch divers, want jij bent er toch, Lan!”*

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

BENOEMING

Kenny **Brack**, minderbroeder-kapucijn, voormalig lid van de priesterequipe van de parochies Antwerpen, Sint-Amandus; Antwerpen, Sint-Antonius van Padua; Antwerpen, Sint-Eligius; Antwerpen, Heilig Hart; Antwerpen, Sint-Lambertus, *Dam*; Antwerpen, Sint-Willibrordus, werd per 1 juni 2018 aangesteld tot parochievicaris in de parochies van de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkevorsel), voor een periode van zes jaar.

OVERLIJDEN

Leo **Bernaerts**, regulier priester van de congregatie van de missionarissen van het Heilig Hart, pastoor van Borgerhout, Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart, overleed in Borgerhout op 2 april 2018. Hij werd geboren in Antwerpen op 8 september 1943 en priester gewijd op 11 februari 1968.

Joanna **Lurinx (zuster Aldegondis)**, pastoraal werkster en zuster van de Christelijke

Scholen van Vorselaar, overleed in Westmalle op 8 april 2018. Zij werd geboren in Ravels op 12 november 1926 en geprotest op 16 augustus 1949.

Lydia **Van den Bosch**, pastoraal werkster, voormalig pastoraal ziekenhuiswerkster en pastoraal rusthuiswerkster in respectievelijk geriatriesch centrum en woon-zorgcentrum Ten Kerselaere in Heist-op-den-Berg, overleed in Bonheiden op 10 mei 2018. Ze werd geboren in Heist-op-den-Berg op 23 augustus 1938 en erkend als pastoraal werkster op 22 februari 1992.

STOPZETTINGEN

Edward **Gielis**, pastoraal werker van ons bisdom, nam per 1 mei 2018 ontslag als verantwoordelijke voor de diaconie en de solidariteit in de pastorale eenheid Rupelkerk Sint-Franciscus (Aartselaar, Boom, Reet, Rumst). Hij behoudt zijn overige functies.

Marc **Lodewyckx**, diaken, nam per 23 oktober 2017 ontslag als verantwoordelijke voor de diaconie en de solidariteit in de pastorale eenheid De Heilige Apostelen (Balen, Mol). Hij behoudt zijn overige functies.

Yordi **Sollie** nam per 14 februari 2018 ontslag als lid van de pastorale eenheid Rupelkerk Sint-Franciscus (Aartselaar, Boom, Reet, Rumst). Hij behoudt zijn overige functies.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

BENOEMING

Pascale **Van Hoof**, pastoraal werkster, werd per 1 oktober 2017 benoemd tot vertegenwoordiger van de katholieke eredienst in het Forensisch Psychiatrisch Centrum Antwerpen, voor een periode van zes jaar.

➤ Een dramatische scène: twaalf bronzen matrassen liggen in twee rijen tegenover elkaar op de vloer. Ze zijn bedekt met persoonlijke spullen. Mensen zijn er niet te zien. Waar zijn zij? Waar zijn de mensen die hier geslapen hebben? Vicaris Bart Paepen, pastoor van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen, hoopt dat de bezoekers van de kunstinstallatie 'Diasporalia' van Koen Theys in de Sint-Jozefkapel in de kathedraal met deze vragen aan de slag gaan. In het kader van het stadsfestival 'Antwerpen Barok 2018. Rubens inspireert', dat begin juni opende en nog loopt tot januari, vroeg de kathedraal de Belgische kunstenaar Koen Theys een werk te ontwerpen. 'Diasporalia' is nog tot 13 januari in de kathedraal te bezichtigen. Bart Paepen hoopt dat het kunstwerk vanuit de Antwerpse kathedraal op reis zal gaan naar andere kerken in Europa en de wereld om ook daar mensen te sensibiliseren en te raken.

© Ilse Van Halst

› 25 jaar geleden verhuisde het bisschopshuis van de Mechelsesteenweg naar het voormalige bisschoppelijke paleis aan de Schoenmarkt, dat toen naar aanleiding van het Monumentenjaar door het Provinciebestuur werd gerestaureerd. Niet alleen de bureaus verhuisden maar ook de woonst van de bisschop. De verhuis viel samen met het overlijden van mgr. Jules-Victor Daem, de eerste bisschop van het nieuw opgerichte bisdom Antwerpen. Terwijl heel wat zaken al ingepakt waren en onderweg naar de nieuwe kantoren, moest de toenmalige curia de uitvaart organiseren. Een hectische klus, herinneren enkelen zich nog.

© Kathleen Verbergh

OPRICHTING PASTORALE EENHEID SARA EN ABRAHAM

Bij decreet van 25 maart 2018 heeft de bisschop de pastorale eenheid **Sara en Abraham** opgericht. Deze omvat het territorium van de parochies Ranst, Sint-Gummarus, *Emblem*; Ranst, Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte, *Broechem*; Ranst, Onze-Lieve-Vrouw-ten-Hemel Opgenomen, *Oelegem*; Ranst, Sint-Pancratius (zondagskerk); Zandhoven, Sint-Amelberga (zondagskerk); Zandhoven, Onze-Lieve-Vrouw-ten-Hemel-Opgenomen, *Pulderbos*; Zandhoven, Heiligen Pieter en Pauwel, *Pulle*; Zandhoven, Sint-Stefaan, *Massenhoven*, en Zandhoven, Sint-Willibrordus, *Viersel*.

Het team van de PE bestaat uit pastoraal werker Christel **Smits**, verantwoordelijk voor de

gemeenschapsopbouw en de coördinatie; priester Albeiro **Vasquez Casallas**, verantwoordelijk voor de gemeenschapsopbouw, de verkondiging en de catechese; diaken Peter **Houleberghs**, verantwoordelijk voor de liturgie en het gebed; An **Vansteenbergen**, verantwoordelijk voor de verkondiging en de catechese; pastoraal werker Marina **Heyse** en pastoraal werker in opleiding Marc **Dieltiens**, beiden verantwoordelijk voor de diaconie en de solidariteit; Guido **Janssens**, verantwoordelijk voor het financieel en materieel beheer.

Pastores in de parochies: pastoor Albeiro **Vasquez Casallas**; diaken Peter **Houleberghs**; parochieassistenten Marina

Heyse, Chris **Naveau**, Joanna **Ooms**, Christel **Smits** en Jeanne **Somers**.

Pastorale benoemingen in een geloofskern van de PE: Marina **Heyse**, pastoraal rusthuiswerker in het woon-zorgcentrum Czagani in Ranst.

Ingevolge dit decreet van oprichting houden de federatie Zandhoven, de functie van federatiecoördinator, de taken van het federatieteam, en de functie van plaatselijk contactpersoon in deze federatie op te bestaan.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

NIEUWE WET OP DE PRIVACY

Nieuwe regels voor de verwerking van persoonsgegevens en religie door parochies en dekenaten

Sinds 25 mei 2018 is in heel de Europese Unie de nieuwe *Algemene Verordening Gegevensbescherming* van toepassing. Deze nieuwe wetgeving beoogt een uniformere aanpak van de gegevensbescherming in de lidstaten van de Unie en heeft ook gevolgen voor de verwerking van persoonsgegevens en religie door parochies en dekenaten.

Ieder van ons heeft heel wat persoonlijke gegevens zoals naam, adres, telefoonnummer, het IP-adres van onze computer, onze surfgeschiedenis op het internet, wat we delen of liken op sociale media enzovoort. Zodra die gegevens worden verwerkt in een bestand (elektronisch of op papier) geldt de nieuwe *Algemene Verordening Gegevensbescherming*.

De belangrijkste vernieuwing bestaat erin dat elk persoon voortaan altijd actief toestemming moet geven vooraleer diens gegevens verzameld en verwerkt mogen worden. Ieder heeft bovendien het recht om te vragen welke gegevens een bedrijf, organisatie of instelling van hem bewaart. Deze bedrijven, organisaties of instellingen zijn verplicht daarop helder te antwoorden. Iedereen kan ook vragen zijn gegevens te wijzigen of te laten wissen.

Persoonlijke gegevens verzamelen mag slechts voor specifieke doeleinden. Er moet bovendien kunnen aangetoond worden dat dat zorgvuldig, veilig en verantwoordelijk gebeurt. En steeds moet er een privacyverklaring opgesteld worden die duidelijk informeert wat wordt verzameld, waarom, of die gegevens doorgegeven worden aan derden en hoe lang deze gegevens worden bewaard. Extra beschermd worden "bijzondere categorieën van persoonsgegevens". Dat zijn de gevoelige gegevens zoals die over gezondheid. Ook informatie over de godsdienstige overtuiging valt daaronder.

De juridische dienst van het Interdiocesaan Centrum bundelde de voornaamste bepalingen en regels waarmee parochies, dekenaten en bisdommen voortaan rekening moeten houden in een document en geeft enkele praktische suggesties. Je vindt de volledige tekst op Kerknet, evenals twee bijlagen met een model van register van de verwerkingsactiviteiten en een model van toestemming voor verwerking van persoonlijke gegevens.

Meer info op <https://www.kerknet.be/kerknet-redactie/artikel/parochies-en-dekenaten-en-de-nieuwe-privacywet>

LERENSLANG

NEEM EN LEES

© Johan Govaerts

Augustinus hoorde de woorden 'Neem en lees'. Hij nam het Bijbelboek en begon te lezen. Drie woorden die grote gevolgen hadden. Ze leidden immers tot Augustinus' bekering. Zo zie je maar wat lezen kan teweegbrengen. Boeken laten je niet onberoerd. Al lezend verruim je je horizon. Je komt tot nieuwe inzichten. Of je wordt geïnspireerd door het leven van een (minder) bekende persoon. Een boek opent een nieuwe wereld. Bart Willemen, Inge Schellekens en Myriam Smits presenteren drie boeken, die de moeite van het 'nemen en lezen' waard zijn. Een idee voor de vakantiemaanden?

Duizelingwekkende reis

Tijdens Belgische zomers kan het wel eens deugd doen om de zon en de hitte toch zeker in een boek te voelen. Met *De bekeerlinge* (2016) bevestigde Stefan Hertmans zijn onmiskenbaar talent. Maak je gereed voor een duizelingwekkende reis van een tot het jodendom bekeerd adellijk christenmeisje in de Provence tijdens de elfde eeuw. De ontmoeting tussen twee religies en werelden is buitengewoon

verrijkend. Die openheid op de andere en de schoonheid maar ook het risico daarvan nodigen in deze roman uit tot zelfreflectie. Hertmans schreef een beklijvende historische roman, overgoten met kennis, drama en zion. Geniet ervan!

Stefan Hertmans, *De bekeerlinge, De Bezige Bij, oktober 2016*

Betoverd door God

Madeleine Delbrêl (1904-1964), een verpleegster en maatschappelijk werkster, was een kunstzinnige vrouw. De Française schreef niet alleen stukjes poëzie, meditaties, theologische teksten en brieven, ook muziek en dans waren voor haar belangrijk. Tot haar twintigste noemde ze zichzelf atheïst. Daarin kwam verandering dankzij haar engagement in de scoutsbeweging. Ze leerde er het geloof kennen door teksten uit de Bijbel te bestuderen en werd begeistert door God. Haar geloof verdiepte zich toen ze als 29-jarige met twee jonge vrouwen in gemeenschap ging wonen in Ivry, een communistisch bolwerk aan de rand van Parijs. Ze deden sociaal werk en leefden vanuit God zonder mensen te willen bekeren. Juist daar kwam ze tot een levend geloof!

Het boek *Betoverd door God* presenteert Madeleine als hedendaagse christelijke mystica. Het bundelt een eigentijdse vertaling van enkele brieven, meditaties en teksten van Madeleine Delbrêl (1904-1964). Die schrijfsels spreken bijzonder aan en zijn actueler dan ooit. Begeesterd zijn door God in een samenleving

waarin geloof geen evidentie is, wel een mogelijkheid. Een geloof dat verdiept wordt in relatie en engagement met kwetsbare mensen. Een geloof dat tastbaar wordt en een kritische tegenstem is tegen alles wat mensen neerhaalt. Een geloof dat te zien is in het nabij-zijn van mensen en de strijd voor sociale rechtvaardigheid. Een geloof in een Kerk die daaraan aandacht schenkt en zich niet terugplooit op zichzelf! Een geloof in een God die met ons meegaat.

Piet Raes en Ann-Sofie Noreillie, *Betoverd door God. Het leven en werk van Madeleine Delbrêl, Averbode/Erasmie, 2016*

Bron van inspiratie

"Nieuw is niets onder de zon", lezen we in het boek *Prediker* (Prediker 1, 9). Wie *Gestalten uit de oude Kerk* van Leo Meulenberg leest, ontdekt hoe waar deze woorden zijn. De auteur stelt twaalf kerkvaders voor. Telkens vertrekt hij vanuit een actuele vraag of situatie. Deze topics blijken echter niet alleen onze vragen te zijn. Ook de kerkvaders worstelden met deze kwesties. In zijn presentaties vertelt Meulenberg hoe elke kerkvader hiermee omging. Wie had gedacht dat de oude Kerk met dezelfde uitdagingen geconfronteerd werd als onze Kerk vandaag?! Meteen is dit boek meer dan louter een kennismaking met enkele grote kerkvaders. De verhalen zetten ons ook aan het denken. In welke mate zijn de kerkvaders inspirerend voor onze tijd?

Leo Meulenberg, *Gestalten uit de oude kerk, Averbode, 2017*

De website van CCV is vernieuwd. Je vindt het vormingsaanbod op www.kerknet.be/organisatie/ccv-antwerpen.
Neem nu alvast een kijkje en schrijf tijdig in!

DOORKIJK

BEZINNING

© Jan Vankeirsbilck

› Jan Vankeirsbilck

CHRISTO IN DE ABDIJTUIN?

“

U bent een bouwwerk van God. (1 Korintiërs 3, 9)

”

Je ziet het al van ver. Het doet even opkijken. Sommigen zullen het storend vinden, anderen verontrustend. Ik vind het alvast een fascinerend zicht: de abdijtoren staat omwille van dringende herstellingswerken in de steigers. Een creatie van inpakkunstenaar Christo in onze abdijtuin?

De indrukwekkende stelling herinnert aan de bouw van de toren in het jaar 1700. Zonder stelling zou hij hier nooit gestaan hebben. Als de wind door de buizen speelt, weerklinkt er zomaar ‘muziek’ die hedendaagse componisten zeker zou inspireren. Die steiger is tevens uitdrukking van zorg: ze omarmt en omwindt en maakt zo her-‘stelling’ mogelijk.

In wezen is dat ‘verstoorde’ zicht niets bijzonders: niet alleen de toren maar de hele abdij staan voortdurend en al eeuwenlang – zij het meestal onzichtbaar – in de steigers. Het vormt een sprekend beeld voor wat het leven in de abdij en bij uitbreiding het leven in de Kerk en het leven van elke christengelovige is, namelijk een bouwwerf vol activiteit, creativiteit, dynamiek en dus verandering en ontwikkeling.

Het leven als gemeenschap of als gezin is nooit af of voltooid. Hét droomkoppel, de perfect werkende parochie, de ideale leef- of kerkgemeenschap zijn niet van deze wereld. Nieuwe plannen en perspectieven, maar ook herstelling, onderhoud of restauratie blijven

voortdurend noodzakelijk. Telkens opnieuw kan worden geschaafd aan de onderlinge, soms broze en kwetsbare liefdesband. Aandacht, respect, waardering maar ook verzoening en vergeving zijn daarbij onontbeerlijk. En dat is goed, want stilstaand water wordt brak.

Een gemakkelijke opgave is het nooit. Christenen geloven echter dat God hen daarin voorgaat en ondersteunt. We zijn, zoals Paulus het uitdrukt, “Gods bouwwerk” (1 Korintiërs 3, 9). Dat biedt kracht, inspiratie en troost. We staan er niet alleen voor. God is de eigenlijke bouwheer en aannemer van al wat is en leeft. Hij maakt het ontwerp en tekent het plan. Hij zet de stellingen ter ondersteuning, keer op keer. Want zonder zijn onvoorwaardelijke liefde, zijn milde barmhartigheid, zijn onbegrensde creativiteit, zijn drive en dynamiek, brengen wij er niet veel van terecht. Gods werk is de voorwaarde voor ons werken. Zonder God blijven de mens en zijn werk broos, kwetsbaar en tijdelijk: “Als de Heer de woning niet bouwt, werken de bouwers vergeefs” (Psalm 127, 1). God als werfleider geeft ons werk en onze inzet eeuwigheidswaarde. Dat verlost ons van het gepieker en de onzekerheid van een economisch denken: rendeert ons werk? Zal het iets opbrengen? Wordt het vruchtbaar?

Veel meer nog dan bouwers zijn wij allen bouw materiaal in Gods hand. De auteur van de Eerste Petrusbrief roept ons op om ons

als “levende stenen te laten opbouwen tot een geestelijke tempel” (vgl. Eerste brief van Petrus 2, 5). Hier durft het schoentje nogal eens te nippen. De paradox wijst erop: een levende steen?! Een steen op zich is keihard, levenloos en onbeweeglijk. We durven daaraan wel eens de voorkeur te geven: Laat ons toch liggen! Laat ons met rust! De comfortzone, weet je. Het is een gegeven dat elke verandering in onze leefomgeving onzekerheid en angst met zich meebrengt. Maar niets ligt definitief vast: de natuur niet, mijn leven niet, de abdijsamenleving niet, de Kerk niet. Zeker niet als God in de buurt is. Is de schepping niet voortdurend in ontwikkeling? Zeiden de Griekse filosofen niet dat alles vloeit? Echt, diep, rijk en doorleefd leven betekent groei, verandering en ontwikkeling toelaten ... Of om het met Petrus te zeggen: levende stenen worden door ons door God te laten opnemen die ons een plaats geeft in zijn bouwwerk. Onze onzekerheid en angst vinden dan een tegengif in ons vertrouwen op de hoeksteen die Christus Jezus is. Hij is het die het hele bouwwerk in zijn voegen houdt (vgl. Brief aan de Efesiërs 2, 20-21). Het gewijzigde silhouet van de abdijtoren omwille van her-‘stelling’ hoeft ons dus niet te verontrusten of te storen. Het gaat om ons, Gods bouwwerk!

Jan Vankeirsbilck
norbertijn van Averbode

ONZE JONGEREN

Jongerenpastoraal IJD - Antwerpen
ijdentwerpen@ijd.be • 03 454 11 44

TERUGBLIKKEN OP EEN FANTASTISCH WERKJAAR

Het werkjaar 2017-2018 is voorbijgevlogen bij IJD. Onlangs ging het team van IJD Antwerpen op planningsdagen. Vooraleer het nieuwe jaar gepland kon worden, diende er even terugblik op het voorbije jaar. Een jaar waarin we twee nieuwe collega's mochten verwelkomen – "Hoi Marjolein en Nick!" – en waarin er op het einde van het jaar eentje vertrekt – "We zullen je missen, Thijs!", maar vooral een jaar boordevol engagement, goesting en geloof.

We trapt het jaar af met *Bible Drops* (zie artikel hiernaast) en een spetterend vrijwilligersfeest, ondersteunden een samenscholingsweek en organiseerden voor de eerste keer een cursus animator in de herfstvakantie (lees het artikel in het januarinummer van *Relevant*). Doorheen het jaar organiseerden

we samen met de lokale pastorale eenheden op verschillende plaatsen een *Light a Candle* waarbij we voorbijgangers aanspraken om een kaarsje te branden. In de advent- en vastentijd spoorden we jongeren aan om bewust aan diaconie te doen. Er werd gebrainstormd met lokale groepen en waar nodig extra ondersteuning geboden. Reizen naar Ierland, Griekenland, Rome en Kalmthout werden op poten gezet en Annelien Boone, de directeur van IJD, ging op bezoek bij paus Franciscus in het kader van de presynode (lees meer op blz. 14-15 in dit nummer). En dan was er uiteraard nog de Vormelingendag die 's avonds aansloot bij 'De Passie' om zo met heel ons bisdom richting Pasen te gaan.

Kortom, het was een fantastisch jaar op het vlak van jongerenpastoraal in ons bisdom. Samen met de pastorale eenheden en alle lokale groepen wil IJD ook volgend jaar verder gaan op dit elan. We wensen jullie een fantastische zomer en tot in september voor alweer een spetterend werkjaar!

Thijs Van den Brande

READY TO PLAY: GRENZELOOS ONBEGRENSD

Op dit moment genieten honderd jongeren van een te gek kamp in Kalmthout met IJD. *Grenzeeloos Onbegrensd* luidt het thema dit jaar. Een week lang je grenzen ontdekken, aftasten en misschien zelfs erover gaan, maar ook: hoe omgaan met oneindige grenzen en leven na de dood?

Speciaal voor dit kamp ontwikkelden we een map met werkvormen om aan de slag te gaan met het thema 'grenzen'. Hoe gaan we als mens om met onze grenzen? Waar ligt de grens tussen een kick en een diepte-ervaring? Welke plaats neemt vertrouwen in in ons leven? Hoe ga je om met vergeving en verzoening wanneer er klonk: "Dees is erover."

De map met methodieken is gratis voor leden van IJD. Ontvang je hem graag? Stuur dan een e-mail naar antwerpen@ijd.be. Lid worden van IJD kan voor drie euro per jaar.

BIBLE DROPS: EEN JAAR LATER

In het *Relevant*-nummer van november 2017 schreven we al over *Bible Drops*, een initiatief van IJD met steun van het Vlaams Bijbelgenootschap dat jongeren uitdaagt om een Bijbelverhaal te droppen op een plaats waar dat ooit betekenis kreeg voor hen of hen raakte. Ondertussen loopt het project een jaar en bekijken we terug op enkele mooie *Bible Drops*.

Op de website (www.bibledrops.be) werden al meer dan tweehonderd verhalen gedropt. Een leerkracht godsdienst uit het Sint-Ritacollege in Kontich ging aan de slag met het concept in de godsdienstles en daagde zijn leerlingen uit om ook een creatief beeld aan het Bijbelverhaal toe te voegen. Dat maakt het nu dubbel en dik de moeite waard om te ontdekken waarvoor alle pins op de kaart staan. Er zijn er enkele met een mooi kunstwerk en een beklijvend persoonlijk verhaal.

We maakten ook twaalf afleveringen waarin jongeren het Bijbelfragment voorlezen op de plaats waar het hen trof. De montagestijl groeide langzaam mee doorheen het jaar, maar één ding valt onmiddellijk op bij alle filmpjes: het Bijbelverhaal staat centraal.

Ontdek dus zeker de filmpjes op Facebook. Zoek op **#veertigdagendoos** en kies een filmpje.

ONTDEK DE JEUGD

BEGELEIDINGSPLOEG JEP!

Geen klassieke 'ontdek de jeugd' in dit nummer, maar een groep die samen naar een gemeenschappelijk doel werkt: de begeleidingsploeg van JEP! Van eind januari tot aan de zomervakantie zet deze groep vrijwilligers zich elk jaar in om een fantastisch kamp in elkaar te steken voor jongeren tussen 12 en 30 jaar. Merci!

Meer info: <http://www.ijd.be/JEP>

WAS JIJ ERBIJ?

- › Mag ik deze dans van jou? Veel sfeer tijdens de vierde editie van Picknick Plein Public, een initiatief van Broederlijk Delen en Oxfam Wereldwinkels in Antwerpen op 4 mei. Acteurs van Compagnie Amai zetten aan tot solidariteit en delen. De zon en zomerse muziek van papa Mojito brachten heel wat ambiance.

- › Op 3 juli, net voor dit nummer in de bus valt, zal kardinaal Jozef De Kesel, aartsbisschop van Mechelen-Brussel, 'de preekstoel' in de Sint-Waltrudiskerk in Herentals beklommen hebben om te antwoorden op de vraag: 'Wat betekent het voor mij als ik zeg: ik ben christelijk gelovig?' Deze zomer zullen nog acht andere sprekers zijn voorbeeld volgen. Meteen is het de tiende keer dat Heilige Huisjes dit organiseert. Ongelooflijk, zo vinden de organisatoren. Dat is dan ook meteen het motto van de feestelijke terugblik op 8 september in het cultureel centrum 't Schaliken met alle sprekers die ooit 'preekten'. Kaarten en info op www.heiligehuisjes.be en ongelooflijk.heiligehuisjes.be.

- › In de meimaand toeven vele gedachten bij Maria, maar kunnen ouderen of zieken soms niet meer op bedevaart naar de Moeder Gods. De mariale bedevaarten van ons bisdom bieden hierop een mooi antwoord en worden fel gesmaakt, evenals de gelegenheid om de ziekenzalving te ontvangen. Dit jaar gingen we op bedevaart naar de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen (boven) en in de kerk van het Onbevlekt Hart van Maria, koningin van de wereld, in Zwaneven in Oud-Turnhout (links).

- ANNA3 hangt de was binnen in de kerk tijdens haar zomertentoonstelling. Het culturele luik van de parochie Sint-Annaten-Drieën op Linkeroever, dat dit jaar tien kaarsjes uitblaast, zamelde maar liefst duizend oude hemden in, van vijftig tinten wit tot alle mogelijke pastelkleuren, kleine en grote maatjes, met korte en lange mouwen ... Daarmee maakte de Finse kunstenaar Kaarina Kaikkonen een groot kunstwerk. De internationaal gelauwerde kunstenaar is een van de pioniers van ecologische kunst in Finland en werkte al in prestigieuze gebouwen over de hele wereld. Niet alleen zammelt ANNA3 hemden in die iemand niet meer nodig heeft en geeft die een tweede leven, nadien schenkt het deze hemden aan Wereld Missie Hulp en krijgen die zo een derde leven. Op 29 juli, 19 augustus en 23 september klinken er 'Zomerse orgelklanken'. Het feestelijke programma sluit in stijl op 13 oktober met de VRT Big Band en het koor Helicon. Info en tickets via www.anna3.be en www.sacredconcert.be.

© Kaarina Kaikkonen

- Aankondiging. Zo luidt de titel van de tentoonstelling die de centrumparochie in Mol in juli en augustus organiseert in de Sint-Pieter-en Pauwelkerk. De Amsterdamse beeldende kunstenaar René van Tol exposeert religieus werk waarin vooral Bijbelse thema's een rol spelen. Info op www.sintpieterenpauwelmol.be.

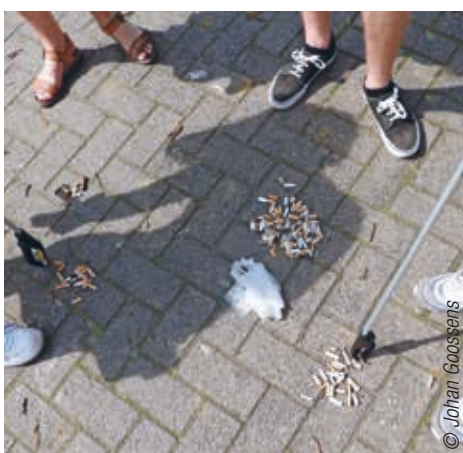

© Sint-Pieter-en-Pauwelkerk

© Sybryn Leijs

- Kunst als therapie. Dat boek van Alain De Botton en John Armstrong stond in mei op het programma van 'Boek van de maand' van de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Bruno Aerts gaf de nodige input, de deelnemers konden meteen zelf aan de slag aan de hand van het kunstwerk 'De man die het kruis draagt' van Jan Fabre. En jij, hoe draag jij het kruis? Wat betekent het voor jou? Een vraag om wat vakantie-tijd aan te besteden.

© Johan Goossens

- In Hoogstraten liepen de Plussers zich de benen en prikten ze zich de armen uit het lijf om zwerfvuil op te halen. Want "zwerfvuil hoort in de vuilnisbak!"

© Lydia Daniels

- Ter gelegenheid van het Barokjaar toont de Kantkamer van de Sint-Carolus Borromeuskerk haar rijke verzameling kanten uit de barokperiode. Onder de titel 'Oude technieken, nieuwe vormen' vinden er drie tentoonstellingen plaats: de barokkanten van de Kantkamer, Turnhoutse kant met demonstraties door leden van de kantgroep Tuparen en Lierse kant, voorgesteld door Linda Van Camp. Van 6 augustus tot 24 augustus zijn de drie tentoonstellingen alle wekdagen open van 10 tot 12.30 uur en van 14 tot 17 uur. Gesloten op zondagen en op 15 augustus. Meer info op 03 231 37 51.

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

De offerande

Sjalotje kan je eigenlijk alleen met een verkleinwoord aanspreken. Ze heet Charlotte, maar dat weet geen kip meer. Ze is tachtig, honderddertig centimeter, zo doof als een kwartel en gelovig. Met een stevig krukje peutert ze zich iedere zaterdag om vijf uur los uit het woon-zorgcentrum om zich miswaarts te begeven. In de kerk, een halve kilometer verderop, komt haar ziel eerst aan, haar lijfje doet er drie kwartier over. Op de eerste hoek na het woon-zorgcentrum wacht Leo haar op. Zestig, een meter negentig en een van de zeldzame parochianen die nergens in is. Zijn christen-zijn ligt op die hoek. Als Sjalotje hem ziet wordt heel haar snuitje één glimlach. Op haar maat schuifelt hij de rest van de afstand terwijl Sjalotje gerre-bekt en kwettert als een vogeltje dat onderweg graantjes vriendschap pikt. Van Leo's antwoorden hoort Sjalotje geen spaan. In de kerk houdt het gekwetter pas op als Sjalotje ziet dat ik gekazui-feld binnenkom. Tot die tijd heeft ze van Jezus als enige de toelating om luidop te tjilpen omdat ze de rest van de week woont in het huis dat 'stilte' heet. Het meest aandoenlijk is de communie. Leo loopt zonder het vogeltje aan te raken met zijn open handen om haar op te vangen achter Sjalotje aan en neemt een volkomen parallel gebogen houding aan waardoor het lijkt alsof Sjalotje op een lucht-kussen in zijn schoot rust. Elke misganger in de parochie kent dat beeld van Leo's voldragen offerande waarmee hij Sjalotje iedere zaterdag lijfelijk

opdraagt aan God, als was het om haar één week verder te bewaren. Dan moet ik altijd denken op Netanel, de zoon van Suar uit het Bijbelboek Numeri (7, 19): "De gave die hij aanbood, bestond uit een zilveren schotel die honderddertig sikkel woog." In de kerk zit ook Kurt. Vijftig en heel lichtjes mentaal. Zijn engagement bestaat uit negen-eneveertig weken wachten. Tot Leo eventjes met vakantie is. Dan neemt hij drie zaterdagen ongevraagd Leo's job over en bootst hem na. De rug nog iets meer gebogen, de handen explicieter open. Door Leo en Kurt is Jezus er gerust op dat Sjalotje iedere week tot bij Hem geraakt. Hun zonden zijn hun vergeven.

Ronald Sledsens

› Ronald Sledsens

relevant
geloof / kerk / mens / maatschappij

'Chouke' – spreek uit als 'sjoekes' – is de Antwerpse benaming voor soesjes. De sinjoor gebruikt 'chou' ook als koosnaampje voor zijn geliefde. De term zou afkomstig zijn van een beslag – 'pâte à chou' – dat in de achttiende eeuw in Frankrijk gemaakt werd en op een bloemkool geleek en dat je kon vullen met room of fruit. Een bijzondere vorm van deze soesjes zijn de nonnenscheten. Een recept nodig? Het 'Belgisch bakboek', een publicatie van Uitgeverij Kannibaal, biedt handige tips en gouden bakregels. Meer uitleg op www.relevant-bisdomantwerpen.be en op www.uitgeverijkannibaal.be.

Volgende keer:

AFRIKA

www.relevant-bisdomantwerpen.be